

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

Právnická fakulta

Ústav práva autorského, práv průmyslových a práva soutěžního

Diplomová práce

Internetové pirátství

Jiří Fiala

5. ročník

Heydukova 1152

Starý Plzenec, 332 02

Vedoucí práce: JUDr. Petra Malá Žikovská

Praha, červen 2012

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci zpracoval samostatně a že jsem vyznačil prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpal způsobem ve vědecké práci obvyklým.

Praha, červen 2012

.....

Děkuji vedoucí této práce JUDr. Petře Malé Žikové za poskytnutí cenných rad, ochotu a za veškerý čas, který této práci věnovala.

Praha, červen 2012

.....

1 ÚVOD	3
2 VYMEZENÍ NĚKTERÝCH POJMŮ	4
2.1 Autorské dílo.....	4
2.2 Internet	5
2.3 Internetové pirátství	5
3 PRÁVO AUTORSKÉ – JEHO OBSAH A PORUŠOVÁNÍ NA INTERNETU	7
3.1 Osobnostní práva	7
3.1.1 Právo autora rozhodnout o zveřejnění díla	8
3.1.2 Právo osobovat si autorství.....	8
3.1.3 Právo na nedotknutelnost díla.....	8
3.2 Majetková práva	9
3.2.1 Právo dílo užit	9
3.2.1.1 Porušování práva na rozmnožování díla prostřednictvím internetu	11
3.2.1.2 Porušování práva na sdělování díla veřejnosti prostřednictvím internetu	12
4 PRÁVNÍ OCHRANA AUTORSKÝCH DĚL	14
4.1 Ochrana podle autorského zákona.....	14
4.2 Veřejnoprávní ochrana	16
4.2.1 Správněprávní ochrana - správní delikty.....	17
4.2.1.1 Přestupky	17
4.2.1.2 Správní delikty právních a podnikajících fyzických osob	18
4.2.2 Trestní právo	18
4.2.2.1 Trestní odpovědnost právnických osob	20
5 PEER-TO-PEER	22
5.1 BitTorrent.....	22
5.1.1 Porušování autorského práva uživateli protokolu BitTorrent	23
5.2 Direct Connect.....	24
5.2.1 Huby a jejich pravidla	24
5.2.2 Porušování autorského práva uživateli technologie Direct Connect	26
6 DATOVÁ ÚLOŽIŠTĚ (FILE HOSTING)	27
6.1 Využívání úložišť	27
6.2 Opatření provozovatelů úložišť.....	28
6.3 Porušování autorského práva uživateli služeb datových úložišť.....	29
6.3.1 Stahování.....	30
6.3.2 Nahrávání	30
7 ODPOVĚDNOST POSKYTOVATELŮ INFORMAČNÍCH SLUŽEB	31
7.1 Odpovědnost podle zákona o některých službách informační společnosti..	31

7.1.1	Odpovědnost poskytovatele služby za ukládání obsahu informací poskytovaných uživatelem	32
7.1.2	Omezení povinnosti poskytovatelů služeb	33
7.1.3	Odpovědnost poskytovatele služby za porušení či ohrožení autorského práva	34
8	VÝZNAMNÁ SOUDNÍ ŘÍZENÍ V OBLASTI INTERNETOVÉHO PIRÁTSTVÍ....	35
8.1	Napster	35
8.1.1	O Napsteru.....	35
8.1.2	Žaloba.....	36
8.1.3	Spravedlivé užití.....	36
8.1.4	Rozhodnutí.....	38
8.1.5	Konec Napsteru	38
8.2	Pirate Bay	39
8.2.1	O službě Pirate Bay	39
8.2.2	Zahájení soudního řízení	39
8.2.3	Právní pozadí případu.....	40
8.2.4	Rozhodnutí soudu prvního stupně	41
8.2.5	Odvolací řízení.....	42
8.2.6	Neúspěšné dovolání a následky skončení řízení	42
8.3	Megaupload.....	44
8.3.1	O službě Megaupload	44
8.3.2	Safe harbour	44
8.3.3	Vydání obžaloby, opatření FBI.....	45
8.3.4	Tvrzení uvedená v obžalobě	46
8.3.5	Otázka pravomoci	46
8.3.6	Následky zásahu proti společnosti Megaupload	47
9	ZÁKON HADOPI	49
9.1	Co zákonu HADOPI předcházelo	49
9.2	Průběh přijetí zákona HADOPI	50
9.3	Úřad HADOPI	52
9.4	Systém tří úderů	52
9.5	HADOPI v praxi	54
9.6	Tříkrát a dost - i v ČR?.....	54
10	ZÁVĚR	56
	POUŽITÁ LITERATURA.....	57
	SUMMARY.....	62
	PŘÍLOHY	64
	Výňatek z pravidel hubu Best of all hubs	64

1 ÚVOD

Bohužel neexistuje žádná statistika, jež by mé následující konstatování potvrdila, avšak přesto si myslím, že nebudu daleko od pravdy, když prohlásím, že porušování autorského práva prostřednictvím internetu je v současnosti jedním z nejčastějších způsobů protiprávního jednání nejen v naší zemi.

Rozvoj moderních technologií v kombinaci s povahou autorských děl má za následek velmi snadný přístup kohokoli k autorskoprávně chráněnému obsahu. Značná část společnosti navíc nevnímá porušování autorských práv jako činnost, jež někomu skutečně působí újmu. Rozdílnost v chápání protizákonného jednání širokou veřejností lze dobře ilustrovat pomocí populárního obratu „Auto bych neukradl, ale kdyby to bylo možné, stáhl bych si je z internetu.“ I v mém blízkém okolí se nachází mnoho osob, jinak morálních a zásadových, jež na stahování z internetu nespátřují nic špatného.

Snad v žádné jiné oblasti nedochází k tak hromadnému, flagrantnímu a zároveň společností prakticky neodsuzovanému porušování práv.

Ve své práci se snažím fenomén internetového pirátství rozebrat z hlediska právního. Zaměřuji se v ní zejména na dva nejčastější způsoby, jakými k porušování autorských práv dochází, a to na P2P síť a file hostingové služby.

2 VYMEZENÍ NĚKTERÝCH POJMŮ

V této úvodní kapitole poskytnu popis tří základních pojmů, jež jsou dále v práci často využívány. Zatímco v případě autorského díla se jedná o pojem vymezený právním řádem, při definování internetu a internetového pirátství musíme vzít zvděk všeobecně přijímanými výklady těchto pojmů.

2.1 Autorské dílo

Předmětem autorského práva je autorské dílo, jehož zákonná definice je uvedena v ustanovení § 2 zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (dále v textu uveden již jen jako autorský zákon či AutZ). Odstavec 1 tohoto ustanovení obsahuje tzv. generální klauzuli, tedy výčet legálních pojmových znaků, jež musí být kumulativně naplněny, aby se v konkrétním případě jednalo o autorské dílo. Autorskými díly jsou tedy (1) díla literární a jiná díla umělecká a díla vědecká, která (2) jsou jedinečným výsledkem tvůrčí činnosti autora a (3) jsou vyjádřena v jakékoli objektivně vnímatelné podobě včetně podoby elektronické, trvale nebo dočasně, bez ohledu na jejich rozsah, účel nebo význam. Uvedený odstavec dále obsahuje demonstrativní výčet jednotlivých druhů děl (hudební, fotografické, kinematografické atp.). Za autorské dílo je považován také počítačový program, avšak pouze za splnění podmínek uvedených v ust. § 2 odst. 2 AutZ. Další, pro účely této práce nepříliš významná, pozitivní i negativní vymezení autorských děl jsou uvedena ve zbývajících odstavcích (3, 4, 5 a 6) § 2 AutZ.

Velmi důležitou vlastností autorského díla je jeho abstraktnost.¹ Autorské dílo je coby nehmotný statek vnímatelné a užitelné nezávisle na nosiči, jehož prostřednictvím dochází pouze k jeho hmotnému vyjádření. Tato tzv. potenciální ubiquita (všudypřítomnost) se projevuje tím, že díla mohou být vnímána a užívána neomezeným počtem osob, kdekoli na světě a v jakémkoli čase, aniž by docházelo k jejich opotřebování či dokonce zániku. Právě potenciální ubiquita děl znamená pro autory v současné době, kdy je vysokorychlostní připojení k internetu běžně dostupné, jak velikou příležitost, tak i hrozbu.

¹ TELEČ, I., TŮMA, P. Autorský zákon: komentář. Praha : C. H. Beck, 2007, str. 137.

2.2 Internet

Internet je celosvětová síť tvořená soustavou serverů, datových komunikací a k nim připojených počítačů.² K přenosu dat na internetu je používána jednotná sada komunikačních protokolů TCP/IP. Jakékoli dva počítače připojené k internetu mohou mezi sebou komunikovat, tedy navzájem si zasílat data. Internet je v současné době využíván především k prohlížení webových stránek (WWW), zasílání zpráv prostřednictvím elektronické pošty (e-mail), hlasové komunikaci uživatelů (VoIP³) a přenosu souborů mezi připojenými počítači (FTP⁴). K 31. 12. 2011 bylo na světě přes 2,26 miliardy uživatelů internetu, což je bezmála třetina lidstva (32,7 %).⁵ V Evropě dokonce podíl lidí užívajících internet činí 61,3 % celkové populace.

2.3 Internetové pirátství

Existuje nespočetné množství definic pojmu internetové pirátství a mnohé se mezi sebou i výrazně liší. Všechny však mají společné to, že internetovým pirátstvím označují jednání, jímž dochází prostřednictvím internetu k porušování autorských práv.⁶ Jedná se o neoprávněné užívání autorských děl spočívající například ve sdílení hudby, zhotovování rozmnoženin počítačových programů bez poskytnuté licence apod.

Historie využívání internetu k porušování autorských práv širokou veřejností není tak dlouhá jako historie pirátství spočívajícího například v kopírování audio kazet, nahrávání programů na diskety či vypalování kompaktních disků. Dostupnost a rychlost internetového připojení byly totiž po dlouhou dobu velmi omezené. Ještě v roce 2005 používala většina (63 %) českých domácností připojených k internetu vytáčené (*dial-up*) telefonní

² SMEJKAL, V. a kol. Právo informačních a telekomunikačních systémů. 2., aktualiz. a rozš.vyd. Praha : C. H. Beck, 2007, str. 587.

³ VoIP - *Voice over Internet Protocol* - protokol umožňující přenos hlasu přes internet.

⁴ FTP - *File Transfer Protocol* - protokol přenosu souborů.

⁵ Ze statistik World Internet Usage Statistics News and World Population Stats. Dostupné na: <http://www.internetworldstats.com/stats.htm>, dne 5. 4. 2012.

⁶ Srov. například definici internetového pirátství dostupnou na: http://www.ifpi.org/content/section_views/what_is_piracy.html, dne 5. 4. 2012.

připojení⁷, jehož maximální rychlost 56 kbit/s umožňovala stahování pouhých 7 kilobajtů dat za sekundu. Stažení jednoho hudebního alba ve formátu MP3⁸ o velikosti 100 MB by tak s tímto připojením trvalo přes 4 hodiny. V následujících letech se však dostupnost i rychlost připojení k internetu rapidně zvýšily, a v současné době tak může stažení zmiňovaného alba zabrat pouhých pár minut. Snazší dostupnost cenově přijatelného vysokorychlostní připojení měla za následek značný nárůst v užívání internetu k porušování autorských práv a naopak strmý pokles porušování těchto práv formou zhotovování fyzických rozmnoženin (CD, DVD).

⁷ Ze statistiky dostupné na: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/jakym_zpusobem_jsou_domacnosti_v_cr_pripojeny_k_internetu, dne 5. 4. 2012.

⁸ Z právního pohledu se jedná o zhotovení rozmnoženiny hudebního díla.

3 PRÁVO AUTORSKÉ – JEHO OBSAH A PORUŠOVÁNÍ NA INTERNETU

Autorský zákon vymezuje obsah autorského práva ve svém ust. § 10 – právo autorské zahrnuje výlučná práva osobnostní a výlučná práva majetková. Česká úprava je tedy v souladu s tradiční evropskou kontinentální koncepcí, která vychází z osobnostněprávní povahy autorských práv.⁹ Autorská práva jsou v tomto pojetí nepřevoditelná a autor, výhradně fyzická osoba, se jich nemůže vzdát - má je tak až do svojí smrti. Autorský zákon tedy výslovně vylučuje možnost translativního převodu (zcizení) jak osobnostních¹⁰, tak majetkových¹¹ autorských práv na jinou osobu. Zákon však alespoň v případě majetkových práv autorských zákaz jejich převedení zmírňuje, a to tím, že umožňuje autorovi konstituovat (zřídit)¹² ve prospěch jiné osoby majetkové oprávnění užit dílo.¹³ Autorovi, který takové majetkové oprávnění zřídil, samozřejmě zůstává právo dílo užit zachováno, avšak autor je nadále ve výkonu tohoto majetkového práva omezen, a to do té míry, ve které má povinnost zásah do něj strpět.¹⁴ Oprávnění k výkonu majetkového práva užití díla poskytuje autor nabyvateli prostřednictvím licenční smlouvy.¹⁵ Je také namístě poznamenat, že autorská práva jsou právy absolutní povahy, a působí tak *erga omnes* (vůči všem).

3.1 Osobnostní práva

Hlavním účelem úpravy výlučných osobnostních práv je ochránit subjektivní práva autora nemajetkové povahy. Jak již bylo uvedeno výše, zákon autorovi neumožňuje se osobnostních práv vzdát ani je převést na jinou osobu, zanikají až jeho smrtí.¹⁶ I po smrti autora je však nakládání s dílem v jistých

⁹ TELEČ, I., TŮMA, P. Autorský zákon: komentář. Praha : C. H. Beck, 2007, str. 139.

¹⁰ § 11 odst. 4 AutZ.

¹¹ § 26 odst. 1 AutZ.

¹² TELEČ, I., TŮMA, P. Autorský zákon: komentář. Praha : C. H. Beck, 2007, str. 169.

¹³ § 12 odst. 1 AutZ.

¹⁴ § 12 odst. 2 AutZ.

¹⁵ § 46 odst. 1 AutZ.

¹⁶ § 11 odst. 4 AutZ.

ohledech omezeno.¹⁷ Taxativní výčet a obsah konkrétních výlučných osobnostních práv je uveden v ust. § 11 odst. 1, 2 a 3 AutZ.

3.1.1 Právo autora rozhodnout o zveřejnění díla¹⁸

Toto osobnostní právo zaručuje autorovi možnost svobodně rozhodnout o zveřejnění svého díla v souladu s ust. § 4 odst. 1 AutZ. Z obsahu ustanovení uvedeného v předchozí větě vyplývá, že prvním oprávněným zveřejněním díla toto osobnostní právo autora zaniká, je zkonsumováno.¹⁹ Vzhledem k v textu již dříve zmíněnému omezení trvání osobnostních práv na dobu života autora je zřejmé, že po autorově smrti může být zveřejněno i dosud nezveřejněné dílo.

3.1.2 Právo osobovat si autorství²⁰

Subjektem oprávněným osobovat si autorství může být pouze autor, tedy fyzická osoba, jež dílo vytvořila (srov. ust. § 5 odst. 1 AutZ). Na základě tohoto práva se může autor zejména bránit osobování svého autorství jinými osobami, domáhat označení svého autorství při užití díla a rozhodnout, zda a jakým způsobem má být uváděno jeho autorství při zveřejnění díla, případně při jeho dalším užití.²¹ Autor se nemůže práva osobovat si autorství vzdát ani ho převádět, je však oprávněn udělit třetí osobě souhlas, jímž jí umožňuje jednání, které by jinak naplňovalo znaky zásahu či ohrožení tohoto práva.

3.1.3 Právo na nedotknutelnost díla²²

Autorský zákon uvádí demonstrativní výčet dílčích práv, jež pod právo na nedotknutelnost díla spadají. Výslovně vypočtena jsou tato autorova práva: právo udělit svolení k jakékoli změně nebo jinému zásahu do díla, právo na užívání díla způsobem nesnižujícím jeho hodnotu a právo autorského dohledu, tedy právo dohlížet nad plněním povinnosti neužívat dílo způsobem snižujícím jeho hodnotu.

¹⁷ § 11 odst. 5 AutZ.

¹⁸ § 11 odst. 1 AutZ.

¹⁹ TELEČEK, I., TŮMA, P. Autorský zákon: komentář. Praha : C. H. Beck, 2007, str. 147.

²⁰ § 11 odst. 2 AutZ.

²¹ TELEČEK, I., TŮMA, P. Autorský zákon: komentář. Praha : C. H. Beck, 2007, str. 149 a násl.

²² § 11 odst. 3 AutZ.

3.2 Majetková práva

Výlučná majetková práva jsou složkou autorského práva mající pro autora především ekonomický význam. Zdaleka nejvýznamnějším majetkovým právem je právo dílo užit. Vedle něj pak zákon zakotvuje ještě jiná majetková práva, jež sestávají z práva na odměnu při opětovném prodeji originálu díla uměleckého a z práva na odměnu v souvislosti s rozmnožováním díla pro osobní potřebu a vlastní vnitřní potřebu. Majetková práva jsou nepřevoditelná mezi žijícími osobami a jediným způsobem, jak jich může jiná osoba nabýt, je dědění.²³ Zánik majetkových práv nastává, nestanoví-li zákon jinak, sedmdesát let po autorově smrti.²⁴

3.2.1 Právo dílo užit²⁵

Autorský zákon neposkytuje definici pojmu užití díla, a jeho výklad tak zůstává na soudních rozhodnutích či právní nauce. Největší význam majetkového autorského práva dílo užit lze spatřovat v jeho negativitě (výlučnosti), když autorovi poskytuje možnost vyloučit užívání díla jinou osobou nemající k tomu autorův souhlas.²⁶ Právo dílo užit obsahuje dvě výlučná autorova práva, a to právo užit dílo jím samotným a právo udělit svolení k užití díla jinou osobou, tedy uzavřít licenční smlouvu podle ust. § 46 a násl. Autz.

Autorský zákon uvádí ve svém ustanovení § 12 odst. 4 výčet způsobů užití díla. S ohledem na ustanovení § 12 odst. 5 věty druhé AutZ, jež uvádí, že dílo lze užit i jinými způsoby, je zřejmé, že tento zákonem poskytnutý katalog má pouze příkladnou povahu. Na základě vnějších znaků jednotlivých způsobů užití díla uvedených v tomto výčtu lze rozlišit tři skupiny práv: práva mechanická, práva na sdělování díla veřejnosti a práva na užití díla v pozměněné, zpracované, zařazené či spojené podobě.²⁷

²³ Srov. ust. § 26 odst. 1 a 2 AutZ.

²⁴ § 27 odst. 1 AutZ.

²⁵ § 12 a násl. AutZ.

²⁶ TELEČ, I., TŮMA, P. Autorský zákon: komentář. Praha : C. H. Beck, 2007, str. 166.

²⁷ TELEČ, I., TŮMA, P. Autorský zákon: komentář. Praha : C. H. Beck, 2007, str. 174 a násl.

a) Práva mechanická²⁸

Tato práva spočívají ve fixaci díla do hmotného nosiče a dalším nakládání s tímto nosičem. Konkrétně se jedná o práva na rozmnožování díla²⁹, na rozšiřování originálu či rozmnoženiny díla³⁰, na pronájem originálu nebo rozmnoženiny díla³¹, na půjčování originálu nebo rozmnoženiny díla³² a na vystavování originálu nebo rozmnoženiny díla³³.

Díky specifikám počítačové sítě internetu může jejím prostřednictvím dojít k porušení pouze jednoho z vyjmenovaných práv, a to práva na rozmnožování díla. Toto právo tak má jako jediné relevanci pro účely této práce, a proto je o něm konkrétněji pojednáno v samostatné kapitole dále v textu.

b) Práva na sdělování díla veřejnosti³⁴

Sdělováním díla veřejnosti se rozumí jeho zpřístupňování v nehmotné podobě, tedy nikoli prostřednictvím nosiče. Autorský zákon ve svých ustanoveních uvádí některé ze způsobů sdělování díla veřejnosti. Ty lze rozdělit do tří skupin: práva provozovací³⁵, práva vysílací a další³⁶ a práva na sdělování díla veřejnosti na vyžádání, zejména prostřednictvím počítačové nebo obdobné sítě³⁷.

Internetoví piráti velmi často porušují autorské právo sdělováním díla veřejnosti způsobem uvedeným v ust. § 18 odst. 2 AutZ. Této problematice je taktéž věnována samostatná kapitola.

²⁸ Podle TELEČEK, I., TŮMA, P. Autorský zákon: komentář. Praha : C. H. Beck, 2007, str. 174.

²⁹ § 13 AutZ.

³⁰ § 14 AutZ.

³¹ § 15 AutZ.

³² § 16 AutZ.

³³ § 17 AutZ.

³⁴ § 18 a násl. AutZ.

³⁵ Mezi tato práva patří právo na živé provozování díla (§ 19 odst. 1 AutZ) a jeho přenos (§ 19 odst. 2 AutZ), právo na provozování díla ze záznamu (§ 20 odst. 1 AutZ) a jeho přenos (§ 20 odst. 2 AutZ) a právo na provozování rozhlasového a televizního vysílání (§ 23 AutZ).

³⁶ Do těchto práv spadá právo na vysílání díla rozhlasem nebo televizí (§ 21 AutZ) a právo na přenos rozhlasového nebo televizního vysílání (§ 22 AutZ).

³⁷ § 18 odst. 2 AutZ.

c) Práva na užití díla v pozměněné, zpracované, zařazené či spojené podobě

Autorský zákon určuje, že právo dílo užit se nevztahuje pouze na dílo v jeho původní podobě, ale i na dílo pozměněné, přetvořené, v souboru a ve spojení s dílem jiným.³⁸

3.2.1.1 Porušování práva na rozmnožování díla prostřednictvím internetu

Pojem rozmnožování díla vymezuje autorský zákon v ust. § 13 odst. 1, podle něhož se rozmnožováním rozumí zhotovování dočasných nebo trvalých, přímých nebo nepřímých rozmnoženin díla nebo jeho části, a to jakýmkoli prostředky a v jakékoli formě. Autorský zákon dále uvádí v ust. § 13 odst. 2 demonstrativní výčet forem rozmnoženin, ve kterém je obsažena i forma elektronická vyjádřena digitálně. Do této formy rozmnoženin patří všechny rozmnoženiny, jež jsou zachyceny například prostřednictvím binárního kódu na nosiči schopném nést datové informace.³⁹

Z obsahu předchozího odstavce vyplývá, že stahováním děl z internetu na pevný disk počítače dochází k zhotovování jejich rozmnoženin. K tomuto jednání slouží uživatelům internetu zejména datová úložiště či peer-to-peer sítě, o nichž obou je dále v textu pojednáno. Ne vždy však zhotovováním rozmnoženin prostřednictvím stahování z internetu dochází k zásahu do autorova práva dílo užit, zákon totiž zakotvuje výjimky a omezení autorského práva, konkrétně institut volného užití autorského díla. V ust. § 30 odst. 2 AutZ se uvádí, že zásahu do autorského práva se nedopouští ten, kdo pro svou osobní potřebu zhotoví rozmnoženinu díla. Volnost zhotovit rozmnoženinu pro osobní potřebu se však netýká všech druhů děl - u některých není zákon tak benevolentní. V ust. § 30 odst. 3 AutZ je výslovně určeno, že v případě počítačového programu a elektronické databáze dochází k užití díla i zhotovením rozmnoženiny pro osobní potřebu. Ani u zbylých druhů děl se však nemusí vždy při zhotovování rozmnoženin pro osobní potřebu jednat o činnost autorským zákonem dovolenou. Dílo lze totiž volně užit pouze tehdy, pokud toto užití projde tzv. třístupňovým testem⁴⁰ vymezeným v ust. § 29 odst. 1 AutZ.

³⁸ Blíže viz TELEČ, I., TŮMA, P. Autorský zákon: komentář. Praha : C. H. Beck, 2007, str. 167 a 168.

³⁹ TELEČ, I., TŮMA, P. Autorský zákon: komentář. Praha : C. H. Beck, 2007, str. 186.

⁴⁰ Někdy též jako tříkrokový test – viz TELEČ, I., TŮMA, P. Autorský zákon: komentář. Praha : C. H. Beck, 2007, str. 340.

Účelem zákonného zakotvení třístupňového testu je určit hranice výjimek a omezení autorského práva. Konkrétní způsob užití díla splní podmínky třístupňového testu jen v případě, že (1) se jedná o užití stanovené ve zvláštních případech uvedených v autorském zákoně, že (2) toto užití není v rozporu s běžným způsobem užití díla a že (3) tímto užitím nejsou nepřiměřeně dotčeny oprávněné zájmy autora.

Nyní se pokusím výše uvedené aplikovat na problematiku stahování z internetu. Jak jsem již popisoval, zákon činí rozdíl mezi zhotovením rozmnoženiny počítačového programu a ostatních druhů děl⁴¹. Zatímco v případě neoprávněného stažení počítačového programu⁴² z internetu dojde vždy k zásahu do autorského práva dílo užít, při stahování například hudebních nahrávek, filmů a fotografií se může jednat o jejich volné užití, a uživatelé tak nemusí porušovat autorské právo. Zda k zásahu do práva autora u těchto děl skutečně nedojde, záleží na tom, jestli stahování, tedy zhotovování jejich rozmnoženiny, vyhoví v konkrétním případě podmínkám třístupňového testu. Posouzení otázky vyhovění třístupňovému testu závisí vždy na právním názoru té které osoby. Lze zřejmě konstatovat, že v české odborné veřejnosti převládá názor, podle něhož zhotovování rozmnoženin těchto druhů děl prostřednictvím stahování z internetu podmínky třístupňového testu splňuje, a touto činností by tak nemělo docházet k porušování autorského práva. Je však možné se setkat i s názorem opačným, jenž je zastáván například zástupci České protipirátské unie.⁴³

3.2.1.2 Porušování práva na sdělování díla veřejnosti prostřednictvím internetu

Podle ustanovení § 18 odst. 2 AutZ se sdělováním díla veřejnosti rozumí i zpřístupňování díla veřejnosti způsobem, že kdokoli může mít k němu přístup na místě a v čase podle své vlastní volby zejména počítačovou nebo obdobnou sítí. Toto ustanovení bezpochyby dopadá i na internet.

⁴¹ Elektronickou databázi nezmiňuji pro její nedůležitost pro účely této práce.

⁴² Bude se tedy jednat o případ, kdy stahující osoba nemá licenci k užití programu a stahovaný program není uživatelům poskytnut volně k dispozici, jak tomu je například u freeware či demoverzí.

⁴³ Srov. online chat s Markétou Prchalovou, ředitelkou České protipirátské unie dostupný na <http://www.ceskatelevize.cz/chat/chat.php?id=571>, dne 5. 4. 2012.

V oblasti internetového pirátství lze sdělování děl veřejnosti chápat jako jakýsi protějšek k zhotovování rozmnoženin popsanému v předchozí kapitole. Aby měl uživatel možnost zhotovit si rozmnoženinu díla, musí nejprve jiný uživatel na internetu toto dílo zpřístupnit. V případě sdělování díla veřejnosti však zákon nestanoví žádné výjimky a omezení práva autorského, jak je tomu u zhotovování rozmnoženin pro osobní potřebu, a tak nahrávání autorskoprávně chráněných děl na internet za účelem umožnit jejich stažení jiným uživatelům dochází vždy k zásahu do autorova výlučného majetkového práva dílo užít.

K protiprávnímu sdělování díla veřejnosti dochází na internetu mnoha způsoby. Nejčastějšími z nich jsou sdílení prostřednictvím peer-to-peer sítí užívajících protokolů BitTorrent⁴⁴ či Direct Connect⁴⁵ a nahrávání souborů na datová úložiště⁴⁶.

⁴⁴ Blíže viz kapitolu 5.1.

⁴⁵ Blíže viz kapitolu 5.2.

⁴⁶ Blíže viz kapitolu 6.

4 PRÁVNÍ OCHRANA AUTORSKÝCH DĚL

V této kapitole svojí práce rozeberu jednotlivé prostředky ochrany autorských děl, jež poskytují různá právní odvětví. Konkrétně se zaměřím na prostředky autorského, správního a trestního práva.

4.1 Ochrana podle autorského zákona

Autorský zákon uvádí v ust. § 40 odst. 1 demonstrativní výčet nároků, kterých se může domáhat autor, do jehož autorského práva bylo neoprávněně zasaženo nebo tomuto právu hrozí neoprávněný zásah. Výslovně uvedené zvláštní žalobní nároky jsou tyto⁴⁷:

a) Určovací nárok - § 40 odst. 1 písm. a) AutZ

Autor má právo na určení svého autorství.

b) Zápůrčí nárok - § 40 odst. 1 písm. b) AutZ

Jinak též nárok zdržovací, negatorní. Nárok, jehož prostřednictvím se autor domáhá zákazu jednání ohrožujícího či zasahujícího do jeho autorského práva. Směřuje proti neoprávněně jednajícím osobě. Autorský zákon demonstrativně uvádí, jakých zákazů se autor může zejména domáhat. Pro porušování autorských práv na internetu má význam hlavně zákaz neoprávněného sdělování díla veřejnosti.

c) Informační nárok - § 40 odst. 1 písm. c) AutZ

Nárok autora domáhat se uložení povinnosti sdělit zákonem stanovené údaje. Tyto údaje se mohou například týkat způsobu a rozsahu neoprávněného užití díla a původu, způsobu užití a ceně neoprávněně zhotovené rozmnoženiny. Tuto povinnost lze uložit nejen osobě neoprávněně ohrožující či porušující právo autora, ale i dalším osobám, zejména těm, jež autorský zákon demonstrativně uvádí.

⁴⁷ S použitím TELEČ, I., TŮMA, P. Autorský zákon: komentář. Praha : C. H. Beck, 2007, str. 418 a násl.

d) Nárok odstraňovací - § 40 odst. 1 písm. d) AutZ

Jinak též restituční. Spočívá v domáhání se odstranění následků zásahu do autorského práva. Podmínkou uplatnění tohoto nároku je přítomnost protiprávního stavu. Výčet způsobů odstranění následků zásahu poskytnutý v autorském zákoně se týká hmotných předmětů, jež s tímto zásahem souvisí. Vzhledem k demonstrativnosti tohoto výčtu si lze však představit i jiné nároky, a to zejména ty směřující k odstranění následků způsobených nehmotnými formami užití děl.

e) Nárok na přiměřené zadostiučinění - § 40 odst. 1 písm. e) AutZ

Neboli nárok satisfakční. Přiměřené zadostiučinění poskytuje autorovi za způsobenou nemajetkovou újmu neoprávněně jednající osoba, a to zejména formou omluvy či zaplacení peněžité částky. Peněžité zadostiučinění se poskytuje v případě, že jiná forma zadostiučinění nepostačuje. Výši peněžité částky určí po úvaze soud. Za zadostiučinění může být považováno i přiznání práva na zveřejnění rozsudku podle ust. § 40 odst. 3 AutZ.

f) Zvláštní zápůrčí nárok - § 40 odst. 1 písm. f) AutZ

Tento nárok byl do autorského zákona doplněn na základě předpisů komunitárního práva a spočívá v možnosti autora domáhat se zákazu poskytování služby využívané třetími osobami k porušování nebo ohrožování práv autora.⁴⁸ Zvláštní zápůrčí nárok nesměruje proti osobám rušícím či ohrožujícím autorské právo, ale vůči tzv. „prostředníkům“, což jsou osoby poskytující výše zmíněné služby. Autorskoprávní odpovědnost prostředníků závisí na shledání odpovědnosti třetích osob za porušení či ohrožení práva autora a příčinné souvislosti mezi takovým porušením či ohrožením a poskytováním služby. Ačkoli zákon nijak blíže neurčuje osoby povinné dle tohoto nároku, je zřejmé, že se bude jednat zejména o poskytovatele služeb informační společnosti podle zákona č. 480/2004 Sb.⁴⁹

⁴⁸ TELEČ, I., TŮMA, P. Autorský zákon: komentář. Praha : C. H. Beck, 2007, str. 424 a násl.

⁴⁹ Podrobněji je o odpovědnosti poskytovatele služeb informační společnosti pojednáno v kapitole 7.

Autor se tedy může prostřednictvím tohoto nároku domáhat zákazu poskytování služeb spočívajících například ve vyhledávání torrentových souborů či v umožňování stažení dat nahraných uživateli (datová úložiště).

Odpovědnost za porušení či ohrožení autorského práva je objektivní povahy, a tak není potřeba brát ohled na přítomnost zavinění.

Nárok na náhradu škody a vydání bezdůvodného obohacení

Ustanovení § 40 odst. 4 AutZ určuje, že vznik autorskoprávní odpovědnosti nemá vliv na existenci práva autora na náhradu škody a vydání bezdůvodného obohacení podle zvláštních předpisů. Autorský zákon dále v tomto ustanovení uvádí zvláštní způsob určení výše bezdůvodného obohacení a náhrady ušlého zisku. Zmiňovaným zvláštním předpisem, jenž upravuje instituty náhrady škody a bezdůvodného obohacení, je zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník.

4.2 Veřejnoprávní ochrana

Zatímco ochrana soukromoprávními normami je zaměřena zejména na práva jednotlivce, když mu přiznávají řadu nároků vůči osobě, jež porušila či ohrozila jeho práva, ochrana prostřednictvím veřejného práva má za cíl především ochranu zájmů společnosti jako celku a předcházení porušování zákonů [srov. např. ust. § 1 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích (dále již jen jako zákon o přestupcích)]. Uvedený rozdíl se odráží i v tom, že zatímco v oblasti soukromoprávní ochrany je nutná aktivita osoby, jejíž práva byla porušena či ohrožena, v případě ochrany podle norem veřejného práva je proti porušiteli postupováno na základě zásady oficiality, tedy z úřední povinnosti [srov. ust. § 2 odst. 4 zákona č. 141/1961 Sb., trestního řádu (dále v textu jen trestní řád), a § 67 odst. 1 zákona o přestupcích]. Nadto v případě trestného činu porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi není dle ust. § 163 odst. 1 trestního řádu potřeba souhlasu poškozeného s trestním stíháním a na základě ust. § 68 odst. 1

zákona o přestupcích není k projednání přestupků uvedených v ust. § 105a odst. 1 AutZ nutné podání návrhu postiženou osobou.

4.2.1 Správněprávní ochrana - správní delikty

Problematiku správních deliktů upravuje část první, hlava VI autorského zákona. Toto ustanovení má relativně krátkou historii, do autorského zákona bylo totiž vloženo v rámci jeho rozsáhlé novelizace zákonem č. 216/2006 Sb. Správní delikty se dělí na přestupky upravené v ust. § 105a AutZ a správní delikty právnických a podnikajících fyzických osob, jež upravuje ust. § 105b AutZ.

4.2.1.1 Přestupky

Přestupkem je podle ust. § 2 odst. 1 zákona o přestupcích, zaviněné jednání, které porušuje nebo ohrožuje zájem společnosti a je za přestupek výslovně označeno v tomto nebo jiném zákoně, nejde-li o jiný správní delikt postižitelný podle zvláštních právních předpisů anebo o trestný čin. Přestupek může být spáchán pouze fyzickou osobou.

Podle ust. § 3 zákona o přestupcích postačí k odpovědnosti pachatele za spáchání přestupku zavinění z nedbalosti, není-li zákonem výslovně určena nutnost úmyslného zavinění.

V ust. § 105a odst. 1 AutZ jsou uvedeny skutkové podstaty tří přestupků. Pro problematiku porušování autorského práva na internetu je významný zejména přestupek spočívající v neoprávněném užití autorského díla, uměleckého výkonu, zvukového či zvukově obrazového záznamu, rozhlasového nebo televizního vysílání nebo databáze [ust. § 105a odst. 1 písm. a) AutZ]. Podle ust. § 105a odst. 2 AutZ může být pachateli tohoto přestupku uložena pokuta ve výši až 150.000,- Kč. Ustanovení § 11 zákona o přestupcích umožňuje uložit vedle pokuty i další sankci, jíž může být zákaz činnosti či propadnutí věci. K odpovědnosti za přestupky uvedené v ust. § 105a AutZ není zákonem stanovena nutnost úmyslného zavinění, a tak postačí i pouhá nevědomá nedbalost.

4.2.1.2 Správní delikty právních a podnikajících fyzických osob

Tzv. jiných správních deliktů se může právnická a fyzická osoba dopustit při podnikání a v přímé souvislosti s ním.⁵⁰ Jednání, jež naplňuje znaky skutkové podstaty těchto deliktů, je správněprávně postižitelné na základě zvláštních předpisů odlišných od přestupkového zákona.

Autorský zákon tyto delikty upravuje v ust. § 105b. V prvním odstavci tohoto paragrafu jsou uvedeny tři skutkové podstaty, jež jsou totožné se skutkovými podstatami přestupků uvedenými v ust. § 105a odst. 1 AutZ. Ustanovení § 105b odst. 2 AutZ určuje maximální výši pokut, jež je možno uložit za spáchání těchto deliktů. Toto ustanovení je taktéž shodné se svým protějškem týkajícím se přestupků (§ 105a odst. 2 AutZ). Zákon neumožňuje za tyto delikty uložit jiné sankce než pokuty.

Na rozdíl od přestupků není u pachatelů správních deliktů právnických a podnikajících fyzických osob nutná existence zavinění. Autorský zákon však pachateli umožňuje liberaci, a to v případě, že vynaložil veškeré úsilí, jež bylo možno požadovat, aby porušení právní povinnosti zabránil (viz ust. § 105c odst. 1 AutZ). Možnost liberace zákon poskytuje bez rozdílu fyzickým i právnickým osobám (ust. § 105c odst. 5 AutZ).

4.2.2 Trestní právo

Trestní právo postihuje jednání, jež je svou povahou natolik závažné, že nepostačuje uplatnění odpovědnosti podle jiných předpisů. Užití trestněprávních prostředků je tedy považováno za jakési nejzazší řešení, *ultima ratio* [srov. ust. § 12 odst. 2 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku (dále v textu jen jako trestní zákoník či tr. zák.)].

Oproti přestupkům, jež mohou být obsaženy nejen v zákoně o přestupcích, ale i v jiných zákonech, musí být všechny trestné činy uvedeny pouze v trestním zákoníku.

Trestní zákoník chrání autorská díla prostřednictvím ustanovení § 270 obsahujícího trestný čin porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi. Základní skutková podstata tohoto trestného činu a trest jí odpovídající jsou uvedeny v odstavci 1:

⁵⁰ TELEČ, I., TŮMA, P. Autorský zákon: komentář. Praha : C. H. Beck, 2007, str. 848.

(1) Kdo neoprávněně zasáhne nikoli nepatrně do zákonem chráněných práv k autorskému dílu, uměleckému výkonu, zvukovému či zvukově obrazovému záznamu, rozhlasovému nebo televiznímu vysílání nebo databázi, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

Z citace vyplývá, že zásah do práv je trestný tehdy, je-li nikoli nepatrný. Závažnost zásahu do práv jistě není možné vyčíslit konkrétní peněžitou hodnotou, avšak jako určité vodítko pro lepší představení si nikoli nepatrného zásahu může posloužit jedno z výkladových ustanovení trestního zákoníku, paragraf 138, které formulaci „nikoli nepatrný“ uvádí v souvislosti se škodou, jež dosahuje částky nejméně 5.000 Kč.

Zákon uvádí dvě kvalifikované skutkové podstaty tohoto trestného činu:

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let, peněžitým trestem nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty bude pachatel potrestán,

a) vykazuje-li čin uvedený v odstavci 1 znaky obchodní činnosti nebo jiného podnikání,

b) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného značný prospěch nebo způsobí-li tím jinému značnou škodu, nebo

c) dopustí-li se takového činu ve značném rozsahu.

(3) Odnětím svobody na tři léta až osm let bude pachatel potrestán,

a) získá-li činem uvedeným v odstavci 1 pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu nebo způsobí-li tím jinému škodu velkého rozsahu, nebo

b) dopustí-li se takového činu ve velkém rozsahu.

Dle výše uváděného výkladového ustanovení se značnou škodou rozumí škoda dosahující částky nejméně 500.000 Kč a škodou velkého rozsahu škoda

ve výši alespoň 5.000.000 Kč. Co se týče prospěchu, výše částek se stanovuje obdobně.

Nyní je namístě připomenout výše v textu zmiňovaný přestupek uvedený v ust. § 105a odst. 1 písm. a) AutZ [příp. také správní delikt uvedený v § 105b odst. 1 písm)], který postihuje neoprávněné užití díla. Dá se říci, že skutková podstata tohoto přestupku se do jisté míry prolíná se základní skutkovou podstatou trestného činu porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi. Je však možné odlišit, které jednání spočívající v neoprávněném užití autorského díla bude posuzováno jako přestupek a které již jako trestný čin. Jak je uvedeno výše v textu, k odpovědnosti pachatele přestupku stačí zavinění z nedbalosti, oproti tomu trestní zákoník ve svém § 13 odst. 2 stanoví, že k trestní odpovědnosti za trestný čin je třeba úmyslného zavinění, nestanoví-li trestní zákon výslovně, že postačí zavinění z nedbalosti. Vzhledem k tomu, že trestní zákoník neobsahuje ustanovení, na jehož základě by k odpovědnosti za trestný čin porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi postačilo nedbalostní zavinění, je zřejmé, že v případě nedbalostního porušení autorského práva, může připadat v úvahu pouze odpovědnost za přestupek, příp. za správní delikty právnických a podnikajících fyzických osob uvedené v ust. § 105b AutZ. Další hranicí rozlišující mezi spácháním přestupku a trestného činu je závažnost neoprávněného zásahu. Jak již bylo poznamenáno, za trestné jsou považovány zásahy alespoň nikoli nepatrné, nepatrnými zásahy lze tedy spáchat pouze přestupky.

4.2.2.1 Trestní odpovědnost právnických osob

Dne 1. 1. 2012 nabyl účinnosti zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim (dále jen zákon o trestní odpovědnosti právnických osob). Tento zákon přinesl do trestního práva významnou změnu tím, že zakládá odpovědnost právnických osob za některé trestné činy. Ve výčtu trestných činů, jež mohou být spáchány i právnickou osobou, uvedeném v ust. § 7 tohoto zákona je obsažen i výše rozebíraný trestný čin porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi. Právnickým osobám tak již nehrozí postih

pouze za spáchání správních deliktů uvedených v ust. § 105b AutZ, ale nově i za spáchání trestného činu podle ust. § 270 trestního zákoníku.

Druhy trestů, jež je možno právnické osobě za spáchání trestného činu uložit, zakotvuje ust. § 15 odst. 1 zákona o trestní odpovědnosti právnických osob. Nebudu rozebírat jednotlivé druhy trestů, avšak alespoň pro zajímavost uvedu, že na základě tohoto ustanovení může být právnické osobě za porušování autorského práva uložen i trest zrušení⁵¹.

⁵¹ Podrobněji k tomuto druhu trestu viz ust. § 16 zákona o trestní odpovědnosti právnických osob.

5 PEER-TO-PEER

Peer-to-peer, nebo také zkráceně P2P, je typem počítačové sítě, ve kterém není pro spojení mezi jednotlivými počítači zapotřebí jiného počítače, serveru, jenž by toto spojení zprostředkoval. Počítače uživatelů těchto sítí komunikují přímo mezi sebou, jsou ve vzájemně rovném postavení a plní roli klienta i serveru zároveň. Peer-to-peer sítě slouží k velmi efektivnímu odesílání a stahování dat mezi připojenými počítači. Sdílenými daty bývají zejména programy, počítačové hry, hudební skladby a filmy. K výměně dat mezi uživateli dochází samozřejmě v drtivé většině případů protiprávně.

Podle nejnovějších statistik se až 28 procent uživatelů internetu alespoň jednou za měsíc připojí k některé službě užívané k protiprávnímu šíření autorských děl.⁵² Přibližně polovina těchto osob, tedy takřka každý sedmý uživatel internetu na světě (!), využívá k tomuto svému jednání sítě typu peer-to-peer.

Existuje mnoho druhů peer-to-peer sítí, jež se od sebe v různé míře odlišují. V dalším textu pojednám o nejrozšířenějších druzích a odpovědnosti uživatelů v jednotlivých případech.

5.1 BitTorrent

BitTorrent je peer-to-peer protokol, jenž byl dne 2. července 2001 představen veřejnosti Bramem Cohenem, autorem jeho zdrojového kódu. Cílem vedoucím Cohena k vyvinutí tohoto protokolu bylo usnadnění hromadné distribuce rozsáhlých souborů prostřednictvím internetu. V době, kdy byl tento protokol sepsán, totiž při šíření souborů více osobám zároveň pomocí tehdy užívaného spojení klient – server často docházelo k přetížení a pádům serverů z důvodů jejich nedostatečné kapacity. Cohen přišel s převratnou myšlenkou učinit z každého jednotlivého stahujícího počítače zároveň i server a využít jej tak k distribuci ostatním uživatelům.

⁵² Ze statistiky uvedené ve výroční zprávě „Digital Music Report 2012“ organizace IFPI dostupné na <http://www.ifpi.org/content/library/DMR2012.pdf>, dne 5. 4. 2012.

Aby mohlo probíhat stahování i odesílání z více zdrojů najednou, je sdílený soubor rozdělen na mnoho částí o stejné velikosti.⁵³ Soubor se tak nestahuje celý zároveň, ale po jeho jednotlivých částech v závislosti na tom, zda jsou momentálně dostupné. I z uživatele, který zatím stihl stáhnout teprve jednu část souboru, se může stát distributor pro ostatní, a to právě této jedné části.

Ke sdílení dat pomocí BitTorrentového protokolu je zapotřebí mít v počítači nainstalován program, BitTorrentový klient. V tomto programu lze spustit takzvané torrentové soubory (mají příponu .torrent), jež obsahují metadata⁵⁴, s jejichž pomocí lze vystopovat umístění dosud nestažených částí poptávaných dat. Práce s BitTorrentovým klientem je velmi jednoduchá i pro laiky. Ve většině případů stačí pouze otevřít torrentový soubor a veškeré přijímání a odesílání dat obstará klient automaticky.

Relativní snadnost užití v kombinaci s vysokou rychlostí mají za následek velmi vysokou oblibu protokolu BitTorrent k šíření obsahu porušujícího autorská práva. Na internetu existuje nesčetné množství stránek umožňujících vyhledávání torrentových souborů. Nejznámějšími vyhledávači jsou například mininova.org, fenopy.com a piratebay.se, o němž blíže pojednám v samostatné kapitole. Intenzivní boj s internetovým pirátstvím však slaví úspěchy i v této oblasti. Například velmi známý vyhledávač torrentových souborů btjunkie.org ukončil na začátku roku 2012 dobrovolně svou činnost kvůli soudním řízením vedeným proti službám Megaupload a Piratebay.⁵⁵

5.1.1 Porušování autorského práva uživateli protokolu BitTorrent

Z výše uvedeného popisu fungování protokolu BitTorrent vyplývá, že jejich uživatel přijímá a zároveň odesílá části sdíleného souboru. Pokud je tímto souborem autorské dílo (v praxi nejčastěji hudební skladba, film či počítačová hra), dochází sdílením, samozřejmě za předpokladu, že uživatelům nebyla poskytnuta licence, k jeho neoprávněnému užití. Uživatel umožňující jiným osobám stažení souboru obsahujícího autorského dílo totiž podle ustanovení

⁵³ Za optimální je považován počet 1000-1500 částí ne větších než 4 megabajty. Viz http://wiki.vuze.com/w/Torrent_Piece_Size, dostupné dne 5. 4. 2012.

⁵⁴ Metadata jsou strukturovaná data popisující zdroj, ke kterému se váží (jeho jméno, datum vytvoření, velikost apod.).

⁵⁵ BitTorrent Giant BTjunkie Shuts Down For Good. Dostupné na <http://torrentfreak.com/btjunkie-shuts-down-for-good-120206/>, dne 5. 4. 2012.

§ 18 odst. 2 AutZ zasahuje do výlučných majetkových práv autora tím, že sděluje jeho dílo veřejnosti. Již ze samotné podstaty fungování technologie BitTorrent tedy vyplývá, že její užití je v případě autorskoprávně chráněných děl vždy protiprávní. Je-li sdílen počítačový program, dochází k zásahu do výlučných majetkových práv nejen tím, že je jeho stažení umožněno dalším uživatelům, ale i samotným jeho stahováním, tedy zhotovováním rozmnoženiny (srov. ustanovení § 13 odst. 1 AutZ ve spojení s ustanovením § 30 odst. 3 AutZ).

5.2 Direct Connect

Dalším velmi oblíbeným protokolem umožňujícím peer-to-peer sdílení souborů je Direct Connect. V případě technologie Direct Connect se nejedná o peer-to-peer síť v čisté podobě⁵⁶, protože její klienti nekomunikují přímo mezi sebou navzájem, nýbrž prostřednictvím takzvaného „hubu“⁵⁷. Jako huby bývají označovány servery, k nimž se nejprve jednotliví uživatelé protokolu Direct Connect připojí a poté mohou s jejich pomocí vyhledávat a stahovat soubory od ostatních uživatelů, chatovat mezi sebou, případně provádět další činnosti, jež konkrétní hub umožňuje. Technologii Direct Connect lze používat jen s pomocí některého ze speciálních programů, tzv. klientů. Zřejmě nejznámějšími klienty jsou DC++ a jeho modifikace Strong DC++.

Hubů existuje obrovské množství - jen v České republice se jich mohou nacházet řádově stovky, a to od těch nejmenších, s několika desítkami uživatelů, až po ty velké, s tisícovkami připojených osob. Direct Connect je u nás také znám jako velmi oblíbený způsob sdílení dat studentů ubytovaných na vysokoškolských kolejích.

5.2.1 Huby a jejich pravidla

Každý z hubů je jakýmsi mikrosvětlem s vlastními psanými či nepsanými pravidly. Nejmenší huby bývají často soukromé, přístupné jen uzavřené komunitě uživatelů, takže do nich lze zvenčí jen velice těžko proniknout. Jejich protipól tvoří veřejné huby, jež nově připojivší se uživatele vítají a zakládají si

⁵⁶ Síť vytvářené prostřednictvím protokolu Direct Connect jsou označovány jako částečně centralizované.

⁵⁷ Hub [hab] je anglický výraz pro hlavní uzel počítačové sítě.

na své velikosti, tedy na počtu uživatelů a celkovém množství sdílených dat. Pro ilustraci jak huby fungují a proč, jsem vybral některé z právního pohledu nejzajímavější body z pravidel velkého českého veřejného hubu nazývaného se BEST of all hubs⁵⁸ a okomentoval je:

Účel bodů 3 a 4 pravidel je zřejmý. Provozovatel hubu se jejich prostřednictvím snaží distancovat od případného protiprávního jednání uživatelů. Taková prohlášení však nemají žádný faktický význam a na eventuální právní odpovědnosti provozovatele hubu nemohou nic změnit.

Bod 5 označuje vstup osob jednajících za „právní instituce“ a softwarové firmy na hub za neoprávněný. Toto opatření vyznívá velmi rozporuplně. Vyvolává totiž otázky, proč by měl provozovatel hubu odpírat těmto osobám přístup a zda tím nedává nepřímo najevo, že na hubu skutečně dochází k protiprávnímu jednání.

Bod 6 určuje minimální kvantitativní hranici sdílených dat, jež musí být překročena, aby bylo uživateli povoleno připojení k hubu. Obdobné pravidlo má takřka každý hub. Uložení povinnosti sdílet jisté množství dat totiž předchází situaci, kdy by hub sloužil některými uživateli jen ke stahování.

V bodu 8 písm. f) vymezuje provozovatel data sdílená uživateli co do jejich kvality. Snaží se tak zamezit sdílení souborů, jež jsou pro ostatní uživatele neatraktivní či nepoužitelné.

Při bližším pohledu na body 6 a 8 písm. f) a jisté znalosti problematiky lze shledat, že přijetím těchto pravidel provozovatel nenápadně směřuje uživatele ke sdílení autorskoprávně chráněného obsahu. Výčet uvedený v bodu 8 písm. f) totiž vylučuje značnou část obsahu, jenž by mohl být sdílen v souladu s českým právem. Těžko si lze představit, že by každý z tisíců uživatelů takto velkého hubu disponoval 2,5 GB dat, které by splňovaly podmínky uvedené v pravidlech hubu a zároveň by jejich sdílením nedocházelo k zásahům do autorského práva.

Cílem provozovatelů hubů bývá zajistit jejich co největší atraktivitu a té lze dosáhnout nejspíše nabídkou velkého množství populárního, což v praxi často znamená právo porušujícího, obsahu. Na druhé straně stojí zájem značné části uživatelů nejraději žádná data nesdílet, protože je to tak nejpohodlnější.

⁵⁸ Viz přílohy – str. 64, 65. Dostupné na: <http://www.bestofallhub.com/Pravidla.php>, dne 5. 4. 2012.

Někteří uživatelé protokolu Direct Connect si také uvědomují, že pouhým stahováním, tedy zhotovováním rozmnoženin pro osobní potřebu, nemusí docházet k zásahům do autorských práv, zatímco sdílením autorskoprávně chráněného obsahu k takovým zásahům bezesporu dochází. Tato odlišná motivace provozovatelů a uživatelů hubů je tak hlavním důvodem, proč jednotlivé huby přijímají pravidla určující kvalitu a kvantitu sdílených dat.

5.2.2 Porušování autorského práva uživateli technologie Direct Connect

Na rozdíl od protokolu BitTorrent, při jehož užití dochází k sdílení stejného autorského díla, jež je zároveň stahováno, u technologie Direct Connect vymezí sám uživatel určitou část disku svého počítače, jejíž obsah chce s ostatními sdílet. Zda dochází k porušení autorského práva, záleží tedy vždy na tom, jaká data uživatel prostřednictvím počítačové sítě stáhne a jaká data umožní stahovat ostatním.

Uvedu pro ilustraci dvě modelové situace:

1) Uživatel nasdílí své fotky z dovolené a pro svou osobní potřebu stahuje hudební alba a filmy.

V tomto případě nedojde k porušení autorského práva.

2) Uživatel nasdílí autorskoprávně chráněná díla a od ostatních stahuje počítačové programy, k jejichž užití nemá licenci.

V tomto případě porušuje uživatel výlučné majetkové právo autora dílo užit jak sdělováním díla veřejnosti⁵⁹, tak jeho rozmnožováním⁶⁰.

⁵⁹ Srov. ust. § 18 odst. 2 AutZ a kapitolu 3.2.1.2 této práce.

⁶⁰ Srov. ust. § 13 odst. 1 AutZ a kapitolu 3.2.1.1 této práce.

6 DATOVÁ ÚLOŽIŠTĚ (FILE HOSTING)

File hostingová⁶¹ služba spočívá v tom, že její poskytovatelé, společnosti disponující velkým množstvím vysokokapacitních serverů, umožňují uživatelům internetu nahrát libovolná data na tyto servery. Po nahrání dat na taková virtuální úložiště je uživateli sdělena internetová adresa, při jejímž navštívení může kdokoli stáhnout uložená data do svého počítače. Princip fungování těchto služeb je mnohem jednodušší než v případě peer-to-peer sítí. Pro ukládání ani stahování dat zpravidla není třeba žádných specializovaných programů a komunikace probíhá pouze mezi počítačem uživatele a serverem.

6.1 Využívání úložišť

Úložiště může sloužit jako jakýsi virtuální harddisk, na něž uživatel odkládá svá momentálně nepotřebná data, a spoří tak místo v počítači. Stejně dobře je lze využít například k ukázání snímků z dovolené několika přátelům najednou – stačí pouze fotografie nahrát a zaslat přátelům odkaz na jejich stažení. Všechna představitelná legální využití těchto služeb však zastiňuje fakt, že v reálném provozu bývají nejčastěji ukládány soubory obsahující autorskoprávně chráněná díla. Datová úložiště jsou totiž po peer-to-peer sítích dlouhodobě druhým nejoblíbenějším prostředkem k šíření autorskoprávně chráněného obsahu po internetu. Dle odhadu z listopadu roku 2010 je služeb datových úložišť využito v 26 procentech případů internetového pirátství.⁶²

File hosting je relativně mladým odvětvím - rozkvět poskytování těchto služeb začal zhruba okolo roku 2005. V dřívějších dobách totiž omezená kapacita serverů a internetového připojení neumožňovala efektivní provoz úložišť velkého rozsahu.⁶³ Jednoduchost a rychlost jejich užití přivedla k file hostingovým službám v krátké době mnoho uživatelů. Jak rostlo množství uživatelů, stoupal i počet společností poskytujících volný prostor. Jen

⁶¹ File hosting je anglický obrat nemající přesný český ekvivalent. Volně jej lze přeložit jako „poskytování prostoru pro soubory“. Častým výrazem používaným pro označení těchto služeb je také slovo „cyberlocker“ (=virtuální skříňka).

⁶² Price, D.: The State of Digital Piracy. Dostupné na: http://www.teamlightbulb.com/Broadband/Price_Evisional.pdf, dne 5. 4. 2012.

⁶³ Srov. důvody vzniku protokolu BitTorrent popsané v kapitole 5.1.

pro ilustraci uvedu roky založení nejznámějších serverů: Megaupload.com – 2005, Rapidshare.com – 2006, Uloz.to – 2007.

Úložiště obvykle dělí své uživatele do dvou skupin – neregistrovaní a registrovaní. Neregistrovaní mohou poskytované služby využívat bezplatně, avšak musí se smířit se značnými omezeními. Jimi nahrané soubory jsou většinou dostupné pouze po dobu několika dní, rychlost stahování ze serverů je pro ně limitována a po každém dokončeném stahování musí po určitou dobu, nejčastěji kolem třiceti minut, čekat, než mohou zahájit další. Oproti tomu registrovaní uživatelé úložištěm za poskytování služeb platí, a tak jich mohou využívat bez jakýchkoli omezení. Předplatit si užívání služeb je obvykle možné na určitou dobu (např. Rapidshare.com) nebo na množství stažených dat (Uloz.to). Pro představu, v jaké výši se ceny úplat pohybují: 30 denní neomezené využívání služeb Rapidshare.com stojí 9,90 euro, předplacení stažení 25.000 MB dat ze serveru Uloz.to vyjde na 100,- Kč.

6.2 Opatření provozovatelů úložišť

Poskyvatelé file hostingových služeb si jsou vědomi, že jimi provozovaná úložiště jsou často užívána k šíření autorskoprávně chráněných děl, a tak přijímají různá opatření za účelem zproštění se odpovědnosti za takové jednání.

Každý poskytovatel volného prostoru má vlastní podmínky užívání, na něž uživatel konkludentně přistupuje zpravidla vytvořením účtu či nahráním souboru na úložiště.⁶⁴ V těchto podmínkách bývá uživatelům výslovně zakázáno nahrávat soubory porušující autorská práva a zároveň si v nich provozovatel služby vyhrazuje právo soubory porušující tento zákaz smazat.

Někteří poskyvatelé volného prostoru z opatrnosti neprovozují službu vyhledávání či indexace uložených souborů. Chtějí tím zabránit veřejnosti v přístupu k nahraným datům. V případném soudním sporu tak mohou k zproštění se odpovědnosti užít argument, že k porušení autorských práv došlo jen kvůli tomu, že uživatel poskytl jiným osobám odkaz na uložené soubory.⁶⁵

⁶⁴ Pro představu srov. například všeobecné smluvní podmínky užívání serveru Uloz.to. Dostupné na <http://img.uloz.to/podminky.pdf>, dne 5. 4. 2012.

⁶⁵ Srov. rozhodnutí Federálního oblastního soudu pro Jižní Kalifornii ve věci Perfect 10, Inc. vs. Rapidshare A. G. UNITED STATES DISTRICT COURT SOUTHERN DISTRICT OF CALIFORNIA. CASE NO. 09-CV-2596 H (WMC). ORDER DENYING PLAINTIFF'S MOTION

Oproti tomu například Uloz.to, velmi oblíbený český server, umožňuje návštěvníkům vyhledávat uložené soubory přímo ze svojí úvodní stránky, čímž de facto velmi usnadňuje přístup veřejnosti k autorskoprávně chráněnému obsahu. Není pochyb o tom, že právě možnost vyhledávání je jedním z hlavních důvodů popularity tohoto serveru. Zda by i český soud bral při rozhodování o odpovědnosti datového úložiště za porušování autorských práv v úvahu poskytování vyhledávací služby, nemusí být jen teoretická otázka – česká pobočka IFPI⁶⁶ údajně připravuje podání civilní žaloby na server Uloz.to.⁶⁷

Poskytovatelé file hostingových služeb zpravidla umožňují komukoli nahlásit data závadného obsahu. Co se týče uložených souborů porušujících autorská práva, snaží se tímto čeští provozovatelé vyhovět ust. § 5 odst. 1 písm. b) zákona o některých službách informační společnosti.⁶⁸

Provozovatelé úložišť přijímají i některá další opatření, jež však v převážné většině případů nemají na četnost zneužívání jejich služeb k porušování autorských práv žádný dopad. Provozovatelé jimi spíše sledují vlastní cíle. Tato opatření často spočívají v jakémsi ostentativním ukazování, že dochází k legálnímu užití serverů. Například server Uloz.to přímo na své hlavní stránce propaguje uživateli nahraná, z autorskoprávního pohledu zjevně nezávadná, amatérská videa. Úmyslem této propagace je vyvolání dojmu, že úložiště obsahuje zejména legální data a že porušování autorských práv na tomto serveru je jen okrajovou záležitostí, již navíc poskytovatel služby tvrdě potlačuje.

6.3 Porušování autorského práva uživateli služeb datových úložišť

File hostingové služby jsou využívány zejména ke dvěma činnostem – stahování uložených souborů a nahrávání souborů na servery.

FOR PRELIMINARY INJUNCTION. DATED: May 18, 2010. Dostupné například na: <https://www.eff.org/files/Rapidshare%20injunctive%20relief%20ruling.pdf>, dne 5. 4. 2012.

⁶⁶ IFPI - *International Federation of Phonographic Industry* - Mezinárodní federace hudebního průmyslu. Organizace sdružující výrobce zvukových a zvukově-obrazových záznamů.

⁶⁷ Kovalík, J.: První velká žaloba kvůli pirátství: Uloz.to čeká soud. Dostupné na: <http://datarama.aktualne.centrum.cz/clanek.phtml?id=718117>, dne 5. 4. 2012.

⁶⁸ O odpovědnosti poskytovatele služby za ukládání obsahu informací poskytovaných uživatelem je blíže pojednáno v kapitole 7.1.1.

6.3.1 Stahování

V případě stahování souborů obsahujících autorská díla z datových úložišť dochází k zhotovování rozmnoženin těchto děl. Zjednodušeně lze tvrdit, že pokud není autorským dílem počítačový program, tak stahující uživatel nezasahuje svým jednáním do práv autora, protože zhotovování rozmnoženin pro osobní potřebu spadá pod institut volného užití díla zakotvený v ust. § 30 AutZ.⁶⁹

6.3.2 Nahrávání

Nahráním autorskoprávně chráněného díla na veřejně přístupné datové úložiště obecně dochází k zásahu do práva autora k sdělování díla veřejnosti podle ust. § 18 odst. 2 AutZ.⁷⁰

Problematika odpovědnosti osob nahrávajících autorsky chráněná díla na datová úložiště je však složitější. Někteří uživatelé totiž mohou data na servery uložit pouze za účelem vytvoření jejich záložní rozmnoženiny či uvolnění místa na disku svého počítače, a nikoli s úmyslem je dále šířit. Je pak otázkou, zda tyto osoby mohou být za eventuální porušování autorského práva odpovědné a případně jak. Pokud by například byla na nich prostřednictvím soudního řízení nárokována náhrada škody podle ust. § 420 občanského zákoníku, mohly by se zprostit odpovědnosti prokázáním, že škodu nezavinily. Úmyslné zavinění zřejmě nepřipadá v úvahu, avšak co se týče zavinění nedbalostního, vůbec si netroufám odhadovat, jak by mohl soud rozhodnout. Oproti tomu v případě osob, jež nahrávají autorská díla na datová úložiště a poté úmyslně rozšiřují odkazy, ze kterých je možné nahraná díla stáhnout, není o odpovědnosti pochyb.

S ohledem na komplikovanost vedení soudních řízení se stovkami či tisícičkami jednotlivých uživatelů je při vymáhání práv autorů efektivnější se vydat cestou žaloby proti provozovatelům datových úložišť. Ti totiž mohou být za jistých podmínek shledáni odpovědnými za obsah informací uložených na jejich serverech.⁷¹

⁶⁹ Podrobněji se problematice porušování práva na rozmnožování díla prostřednictvím internetu věnuji v kapitole 3.2.1.1.

⁷⁰ K tomuto blíže viz kapitolu 3.2.1.2.

⁷¹ Odpovědnost poskytovatelů file hostingových služeb je popsána v kapitole 7.

7 ODPOVĚDNOST POSKYTOVATELŮ INFORMAČNÍCH SLUŽEB

Jak bylo v předchozím textu zmíněno, podávání žalob proti jednotlivým internetovým uživatelům porušujícím autorské právo je pro autory a jejich zástupce značně obtížnou a nepříliš efektivní činností. Jako smyslupnější a v širokém měřítku mnohem účinnější se jeví vedení sporů přímo s poskytovateli služeb, jež uživatelům pirátství umožňují.

7.1 Odpovědnost podle zákona o některých službách informační společnosti

Zatímco dříve bylo možno proti poskytovatelům těchto služeb postupovat pouze na základě ustanoveních upravujících generální prevenční povinnost a obecnou odpovědnost za škodu (§§ 415 a 420 občanského zákoníku), v současné době pojednává o odpovědnosti poskytovatelů informačních služeb i zvláštní předpis, zákon č. 484/2004 Sb., o některých službách informační společnosti (dále v textu jen zákon o některých službách informační společnosti), jímž byla do tuzemského právního řádu transponována směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/31/ES ze dne 8. června 2000, o některých právních aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronického obchodu, na vnitřním trhu (dále jako směrnice o elektronickém obchodu).

Definice pojmů, se kterými ve svých dalších ustanoveních operuje, podává zákon o některých službách informační společnosti v ust. § 2. Službou informační společnosti se rozumí služba poskytovaná elektronickými prostředky na individuální žádost uživatele podanou elektronickými prostředky, poskytovaná zpravidla za úplatu.⁷² Za poskytovatele služby je pak označena každá fyzická nebo právnická osoba, která poskytuje některou ze služeb informační společnosti.⁷³

Další paragrafy tohoto zákona určují podmínky, za nichž poskyvatelé služeb odpovídají za obsah informací pocházejících od třetí osoby - uživatele. Zákon tak stanoví, kdy bude vedle uživatele, který má za porušení práva

⁷² § 2 písm. a) zákona o některých službách informační společnosti.

⁷³ § 2 písm. d) zákona o některých službách informační společnosti.

přímou odpovědnost, odpovědný i poskytovatel služeb. Zákon o některých službách informační společnosti vymezuje okolnosti vzniku odpovědnosti poskytovatelů služeb ve třech různých oblastech:

1. odpovědnost poskytovatele služby za obsah přenášených informací (§ 3)
2. odpovědnost poskytovatele služby za obsah automaticky dočasně meziukládaných informací (§ 4)
3. odpovědnost poskytovatele služby za ukládání obsahu informací poskytovaných uživatelem (§ 5)

Pro boj s internetovým pirátstvím má zásadní význam především odpovědnost uvedená v ust. § 5.

7.1.1 Odpovědnost poskytovatele služby za ukládání obsahu informací poskytovaných uživatelem

Tento druh odpovědnosti se týká všech poskytovatelů hostingových služeb⁷⁴, a tedy i provozovatelů file hostingových serverů. Zákon o některých službách informační společnosti v ust. § 5 odst. 1 shledává poskytovatele těchto služeb odpovědným tehdy, pokud

- a) mohl vzhledem k předmětu své činnosti a okolnostem a povaze případu vědět, že obsah ukládaných informací nebo jednání uživatele jsou protiprávní, nebo
- b) se prokazatelně dozvěděl o protiprávní povaze obsahu ukládaných informací nebo o protiprávním jednání uživatele a neprodleně neučinil veškeré kroky, které lze po něm požadovat, k odstranění nebo znepřístupnění takovýchto informací.⁷⁵

⁷⁴ Hostingové služby spočívají v ukládání uživatelem poskytnutých informací.

⁷⁵ Velmi zajímavým rozhodnutím týkajícím se odpovědnosti poskytovatele služeb dle tohoto ustanovení je například rozsudek velkého senátu Evropského soudního dvora ve věci C-324/09 (L'Oréal SA a další proti eBay International AG a další) ze dne 12. Července 2011. Dostupný v českém jazyce na: <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=107261&pageIndex=0&doclang=CS&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=91505>, dne 5. 4. 2012.

Zákon o některých službách informační společnosti dále uvádí (ust. § 5 odst. 2), že v případě, kdy poskytovatel hostingové služby vykonává přímo nebo nepřímo rozhodující vliv na činnost uživatele, odpovídá za obsah uložených informací vždy.

Ustanovení § 5 odst. 1 písm. a) zákona o některých službách informační společnosti lze v jednotlivých případech vykládat natolik různorodě, že jen těžko by si kterákoli ze stran případného soudního sporu mohla být dopředu jistá svým úspěchem. Při rozhodování o tom, zda poskytovatel služby mohl vzhledem k předmětu své činnosti a okolnostem případu vědět o protiprávnosti jednání uživatele či jím ukládaného obsahu, bude mít vždy důležitou roli uvážení soudu.

Podmínka odpovědnosti uvedená v ust. § 5 odst. 1 písm. b) zákona o některých službách informační společnosti je na výklad i eventuální aplikaci o něco jasnější. Poskytovateli hostingových služeb je prostřednictvím tohoto ustanovení uložena povinnost neprodleně odstranit či jinak znepřístupnit informace, o jejichž protiprávním obsahu se prokazatelně dozvěděl. V každém jednotlivém případě bude velmi záležet zejména na kvalifikovanosti podnětu⁷⁶, na jehož základě se měl poskytovatel služeb o protiprávnosti obsahu dozvědět, a na délce doby, jež uplynula, než poskytovatel provedl potřebné kroky.

7.1.2 Omezení povinnosti poskytovatelů služeb

Zákon o některých službách informační společnosti v ust. § 6 explicitně omezuje povinnost všech poskytovatelů služeb uvedených v ust. §§ 3 – 5, když určuje, že poskytovatelé při svojí činnosti nemusí dohlížet na obsah přenášených či ukládaných informací ani aktivně vyhledávat skutečnosti a okolnosti poukazující na protiprávní obsah informace. Zákonodárce tímto poskytovatelům služeb výrazně odlehčuje a zároveň dává najevo, že za protiprávní obsah ukládaných souborů mají odpovědnost v první řadě uživatelé.

Pro provozovatele datových úložišť má toto ustanovení značné důsledky. Těžko si lze totiž představit, že by bylo v jejich silách provádět kontrolu obsahu

⁷⁶ Kvalifikovaností podnětu lze rozumět jeho věrohodnost, určitost apod.

každého uživateli nahraného souboru. Jistě není přehnané konstatování, že díky tomuto omezení svých povinností mohou servery typu Uloz.to stále poskytovat svoje služby.

7.1.3 Odpovědnost poskytovatele služby za porušení či ohrožení autorského práva

Jestliže jsou splněny podmínky, za kterých je poskytovatel služby odpovědný za obsah přenášených informací⁷⁷ a tento obsah porušuje či ohrožuje autorská práva, mělo by dle smyslu zákona dojít k založení odpovědnosti poskytovatele informační služby ve stejném rozsahu, v jakém je odpovědná osoba, jež dílo neoprávněně sděluje.⁷⁸ Vůči poskytovateli služby tak může autor uplatnit veškeré nároky, které mu právní předpisy poskytují, nejen zvláštní negatorní nárok podle ust. § 40 odst. 1 písm. f) autorského zákona.⁷⁹

⁷⁷ §§ 3 – 5 zákona o některých službách informační společnosti.

⁷⁸ TELEČ, I., TŮMA, P. Autorský zákon: komentář. Praha : C. H. Beck, 2007, str. 230.

⁷⁹ Srov. kapitulu 4.1.

8 VÝZNAMNÁ SOUDNÍ ŘÍZENÍ V OBLASTI INTERNETOVÉHO PIRÁTSTVÍ

V této kapitole se zaměřím na tři celosvětově rozšířené služby a soudní řízení, jež byla proti nim vedena kvůli tomu, že byly využívány k porušování autorských práv. Každé z těchto řízení má pro oblast internetového pirátství dalekosáhlé důsledky tím, že je v něm určována hranice mezi zákonným a protizákonným způsobem poskytování služeb na internetu.

8.1 Napster

Tento případ vstoupil do dějin jako první velké soudní řízení týkající se sdílení prostřednictvím peer-to-peer sítí. Dá se říci, že rozhodnutí v kauze Napster ukázalo poskytovatelům obdobných služeb, jakým směrem by se v budoucnu určitě neměli ubírat.

8.1.1 O Napsteru

Program Napster vyvinul v roce 1999 americký student Shawn Fanning.⁸⁰ Program fungoval na velmi jednoduchém principu. Nejprve vyhledal MP3⁸¹ soubory uložené v počítačích svých uživatelů a výsledky tohoto hledání sdělil centrálnímu počítači, serveru připojenému k internetu.⁸² Každý z uživatelů programu poté mohl procházet databází všech sdílených souborů a v případě zájmu o některou skladbu se s pomocí centrálního serveru připojit přímo k počítači osoby, jež tuto skladbu sdílela, a soubor z něj stáhnout. Program Napster tedy vytváří centralizovanou peer-to-peer síť.

⁸⁰ ČERMÁK, J. Internet a autorské právo. Praha : Linde, 2003, str. 100.

⁸¹ MP3 je komprimovaný formát hudebních souborů, který umožňuje značnou kompresi dat z originálního zdroje, nejčastěji hudebních CD, při zachování slušné zvukové kvality. Formát MP3 je zvláště na internetu velmi rozšířen, protože jeho použití značně zkracuje dobu nutnou pro stažení skladby či alba. Například soubor MP3 s datovým tokem 128 Kbit/s je přibližně jedenáctkrát menší než původní soubor na hudebním CD. Právě malá velikost MP3 souborů byla zřejmě rozhodujícím faktorem, díky kterému mohlo dojít k rozmachu hromadného sdílení hudby prostřednictvím Napsteru i přesto, že připojení k internetu bylo v té době obecně ještě velmi pomalé.

⁸² NAPSTER HISTORY. Dostupné na: http://www.wiwi.uni-frankfurt.de/erp/pdf/Napster_History.pdf, dne 5. 4. 2012.

Dne 1. června 1999 umožnil Fanning užívat program na zkoušku asi třiceti svým známým.⁸³ Napster se zakrátko stal velmi populárním. Příčinou rozšíření programu byla zejména jednoduchost, díky níž jej byli schopni obsluhovat i naprostí laici. Během jednoho týdne od okamžiku, kdy Fanning poskytl program svým známým, užívalo Napster na 15.000 osob. Na vrcholu popularity, v únoru roku 2001, přesáhl počet uživatelů Napsteru 26 miliónů.

8.1.2 Žaloba

Nezákonné sdílení hudby v takovém rozsahu samozřejmě nemohlo zůstat dlouho bez odezvy. Dne 7. prosince 1999, zhruba půl roku od prvního zveřejnění programu, podala obchodní společnost RIAA⁸⁴ u Federálního oblastního soudu pro Severní Kalifornii na Napster žalobu pro porušování autorského práva.⁸⁵ Žalobce si byl již před podáním žaloby vědom, že přímými porušovateli autorských práv byli pouze jednotliví uživatelé služby, nikoli Napster samotný, a že vedení sporů s milióny jednotlivců by bylo velmi problematické. Žalobce tedy shledal jako efektivnější variantu vedení soudního sporu s poskytovatelem služby. Hlavním cílem RIAA v tomto soudním řízení bylo vydání takového rozhodnutí, které by vedlo buďto k úplnému zastavení služby Napster, nebo k její legalizaci spočívající v poskytování licenčních poplatků stahujícími uživateli.⁸⁶

8.1.3 Spravedlivé užití

Jednou ze zásadních otázek, na které musel soud nalézt odpověď, byla ta, zda jednáním Napsteru a jeho uživatelů nedocházelo k takzvanému spravedlivému užití (fair use) autorských děl.⁸⁷ Institut spravedlivého užití je jakousi obdobou nám známého třístupňového testu (viz ust. § 29 odst. 1 AutZ)

⁸³ Ante, S. E.: Inside Napster. Dostupné na http://www.businessweek.com/2000/00_33/b3694001.htm, dne 5. 4. 2012.

⁸⁴ RIAA - *Recording Industry Association of America* - Asociace nahrávacího průmyslu Spojených států amerických. RIAA je společnost zastupující více než 1.600 amerických hudebních vydavatelství. Jejimi nejvýznamnějšími členy jsou EMI, Sony Music Entertainment, Warner Music Group a Universal Music Group.

⁸⁵ Menta, R.: RIAA Sues Music Startup Napster for \$20 Billion. Dostupné na: <http://www.mp3newswire.net/stories/napster.html>, dne 5. 4. 2012.

⁸⁶ Crews, K. D.: Case Summary, A&M Records, Inc. v. Napster, Inc.: Implications for the Digital Music Library. Dostupné na <http://www.dml.indiana.edu/pdf/AnalysisOfNapsterDecision.pdf>, dne 5. 4. 2012.

⁸⁷ Tamtéž.

a stanoví, za jakých podmínek lze autorské dílo užít i bez souhlasu autora, aniž by tím docházelo k porušování autorských práv. Při posuzování, zda se v určitém případě jedná o spravedlivé užití, se berou v potaz čtyři faktory uvedené v paragrafu 107 autorského zákona Spojených států amerických z roku 1976 (Copyright Act of 1976). Těmito faktory jsou:

- I. účel a povaha užití díla; včetně toho, zda se jedná o komerční užití či o užití za účelem neziskového vzdělávání,
- II. druh užitého díla,
- III. rozsah a podstata užití části díla ve srovnání s dílem celým a
- IV. dopad užití díla na potenciální trh a hodnotu díla.

ad I. Soud došel k závěru, že v případě stahování hudby prostřednictvím Napsteru docházelo, i přesto, že díla nebyla prodávána, ke komerčnímu užití děl, a to tím, že byly opakovaně v obrovském rozsahu zhotovovány rozmnoženiny za účelem ušetření výdajů, které by bylo nutné na legální pořízení díla vynaložit.

ad II. Dílo vyžadující pro svůj vznik větší tvořivost autora požívá dle soudu silnější ochrany zákona než například dílo faktografické. Jelikož u hudebních děl vyplývá nutnost vysoké míry tvořivosti autora přímo z jejich povahy, shledal soud, že toto hledisko svědčí spíše v neprospěch spravedlivého užití děl Napsterem.

ad III. Soud sice uznal, že podle mnoha předchozích soudních rozhodnutí se i při užití díla v celém jeho rozsahu může za jistých okolností jednat o spravedlivé užití, avšak zároveň konstatoval, že v případě Napsteru svědčí kopírování celých děl v tak velkém rozsahu spíše proti tomu, aby na něj bylo nahlíženo jako na spravedlivé užití.

ad IV. Soud shledal, že v důsledku užívání Napsteru došlo k výraznému poklesu prodejů hudebních nahrávek, a nakladatelstvím tak byla způsobena škoda spočívající v nižších ziscích.

Jak je z výše uvedených skutečností zřejmé, soud došel k závěru, že v případě Napsteru se nejednalo o spravedlivé užití autorských děl.

8.1.4 Rozhodnutí

Žalovaný byl soudem shledán odpovědným za nepřímé porušování autorského práva (contributory infringement) a zástupně odpovědným za porušování autorského práva (vicarious liability).⁸⁸ Nepřímé porušování spočívá v tom, že nepřímý porušitel podněcuje, způsobuje a hmotně podporuje jednání jiné osoby, ačkoli si je vědom, že tímto jednáním dochází k porušování autorských práv. Institut zástupné odpovědnosti odvozený z odpovědnosti zaměstnavatele za zaměstnance má tyto pojmové znaky: (1) došlo k přímému porušení, (2) osoba zástupně odpovědná má právo a možnost provádět kontrolu nad jednáním, kterým dochází k přímému porušení a (3) osoba zástupně odpovědná má přímý finanční prospěch z jednání přímého porušitele. Zatímco k odpovědnosti za nepřímé porušování autorského práva je tedy nutné aktivní jednání porušitele, k zástupné odpovědnosti postačí porušitelovo opomenutí.

8.1.5 Konec Napsteru

Dne 5. března 2001 byl vydán soudní příkaz⁸⁹ ukládající Napsteru povinnost předejít dalšímu porušování autorských práv.

Napster se pokusil splnit povinnost uloženou mu soudním příkazem zprovozněním nové technologie, jež byla schopna blokovat přenos autorsky chráněných děl. S pomocí této technologie dokázal Napster odstranit 99,4 % závadného obsahu.⁹⁰ Soud však splnění povinnosti v tomto rozsahu považoval za nedostatečné a dne 12. července 2001 určil, že Napster nemůže fungovat, pokud nedokáže zabránit porušování autorských práv úplně. Napster tak byl donucen odpojit svoji službu od sítě, což fakticky znamenalo jeho konec.

⁸⁸ Topka, P.: Napster, Kazaa, Grokster - významné spory ohledně peer-to-peer sítí v zahraničí. Dostupné na: <http://www.itpravo.cz/index.shtml?x=1931571>, dne 5. 4. 2012.

⁸⁹ UNITED STATES DISTRICT COURT NORTHERN DISTRICT OF CALIFORNIA. No. C 99-05183 MHP, MDL No. C 00-1369 MHP. ORDER. Dated: March ____, 2001. Dostupný například na: <http://www.techlawjournal.com/courts/napster/20010305inj.asp>, dne 5. 4. 2012.

⁹⁰ A & M Records vs. Napster. Dostupné na: <http://copyright.laws.com/famous-cases>, 5. 4. 2012.

8.2 Pirate Bay

8.2.1 O službě Pirate Bay

Služba Pirate Bay byla spuštěna v listopadu roku 2003 švédskou organizací, či spíše think tankem, s názvem Piratbyrån (volně přeloženo „Pirátský úřad“). Jako samostatná právnická osoba začal Pirate Bay působit v říjnu 2004.⁹¹ Služba Pirate Bay spočívá v provozování obří databáze torrentových souborů⁹² s vlastním vyhledávačem velmi podobným tomu na stránkách google.com. Pirate Bay nikdy neukládal jednotlivá autorská díla přímo na svých serverech, avšak svým klientům zprostředkoval stažení těchto děl mezi sebou navzájem. Pirate Bay je označován za největší databázi torrentů na světě, v roce 2008 navštívily stránky Pirate Bay denně až dva miliony lidí za účelem nelegálního sdílení autorských děl. Služba byla pro uživatele bezplatná, což však neznamená, že by byl Pirate Bay neziskový – společnost generovala vysoké příjmy, údajně nejméně 10 milionů švédských korun ročně, z poskytování prostorů pro umístění reklamních proužků (bannerů).

8.2.2 Zahájení soudního řízení

Dne 31. listopadu 2008 byli provozovatelé Pirate Bay Fridrik Neij, Peter Sunde a Gottfrid Svartholm spolu s Carlem Lundströmem, mužem, jenž financoval servery a internetové připojení Pirate Bay⁹³, obviněni švédským státním zástupcem z porušení trestněprávních ustanovení švédského autorského zákona, protože neoprávněně zpřístupnili autorská díla.⁹⁴ Obžaloba konkrétně uváděla 20 písní, 9 filmů a 4 počítačové hry. Škodu, již měli obvinění svým jednáním způsobit, vyčíslili poškození na více než 100 milionů švédských korun.

⁹¹ Bassett, J. E. (2010): UNANSWERED ARRRRGUMENTS AFTER THE PIRATE BAY TRIAL: DROPPING SAIL IN THE SAFE HARBORS OF THE EU ELECTRONIC COMMERCE DIRECTIVE. In NORTH CAROLINA JOURNAL OF LAW & TECHNOLOGY. VOLUME 12, ISSUE 1: FALL 2010, s. 67 – 98. Dostupné na: http://www.ncjolt.org/sites/default/files/Bassett_JE_Win_v12i1_67_98.pdf, dne 5. 4. 2012.

⁹² Srov. kapitolu 5.1.

⁹³ Libbenga, J.: The Pirate Bay admits links with right-wing benefactor. Dostupné na: http://www.theregister.co.uk/2007/05/07/pirate_bay_accepted_right_wing_money/, dne 5. 4. 2012.

⁹⁴ Pirate Bay hit with legal action. Dostupné na: <http://news.bbc.co.uk/2/hi/technology/7219802.stm>, dne 5. 4. 2012.

8.2.3 Právní pozadí případu

Soud musel při svém rozhodování vzít zejména v úvahu, zda jednání obviněných spadá pod některá ustanovení švédského zákona o elektronickém obchodu a dalších službách informační společnosti pojednávající o odpovědnosti poskytovatele služby informační společnosti, což by znamenalo, že by obvinění mohli být odpovědni za porušování autorských práv.⁹⁵ Uvedený švédský zákon je transpozicí směrnice o elektronickém obchodu, což znamená, že švédská právní úprava je v této oblasti obdobná jako ta česká⁹⁶. Aby mohlo uplatnění odpovědnosti podle tohoto zákona připadat v úvahu, musel soud nejprve shledat, že je Pirate Bay poskytovatelem služeb informační společnosti⁹⁷. Poté, co soud konstatoval, že Pirate Bay skutečně je poskytovatelem služeb informační společnosti a státní zástupce ani obvinění proti tomuto nevznesli žádné námítky, nestálo již aplikaci zákona o elektronickém obchodu a dalších službách informační společnosti nic v cestě.

Švédská úprava odpovědnosti poskytovatelů zprostředkovatelských služeb informační společnosti je prakticky totožná s tou českou. Průběh řízení před švédským soudem lze tedy vyložit nejsnáze, pokud si vezmeme na pomoc ustanovení §§ 3, 4, 5 a 6 zákona o některých službách informační společnosti, kterými je tato odpovědnost upravena u nás.

V případě Pirate Bay připadala v úvahu zejména aplikace ustanovení § 18 výše uvedeného švédského zákona, které pojednává o odpovědnosti poskytovatele služby za ukládání obsahu informací poskytovaných uživatelem (tedy o odpovědnosti za poskytování hostingových služeb). Českým ekvivalentem tohoto ustanovení je § 5 zákona o některých službách informační společnosti. Na svou obranu před užitím tohoto ustanovení uvedla obhajoba následující: „Pirate Bay je otevřený vyhledávací systém. Obvinění nemohou být odpovědni za materiál poskytovaný uživateli prostřednictvím torrentových souborů, a tak si ani nemohli být vědomi, že by docházelo k páčání trestného činu.“⁹⁸

⁹⁵ Viz poznámku č. 91.

⁹⁶ Srov. kapitulu 7.1.

⁹⁷ Srov. definice pojmů uvedené v ust. § 2 písm. a) a d) zákona o některých službách informační společnosti.

⁹⁸ Viz poznámku č. 91.

Státní zástupce oproti tomu přišel s tvrzením, že obvinění o protiprávním obsahu ukládaných informací věděli a k dokázání tohoto tvrzení předložil soudu e-mail jednoho z obviněných, ve kterém měl tento obviněný napsat, že účelem Pirate Bay bylo pirátské kopírování. Státní zástupce dále předložil soudu důkazy, že obvinění ignorovali výzvy k odstranění obsahu protiprávní povahy⁹⁹.

8.2.4 Rozhodnutí soudu prvního stupně

Průběh řízení dovedl soud k tomuto konstatování: „Prokázalo se, že služba, kterou Pirate Bay poskytoval, byla, mimo jiné, používána k zpřístupnění chráněných autorských děl. Obviněným muselo být zřejmé, že jejich webová stránka obsahuje torrentové soubory vztahující se k chráněným dílům. Nikdo z obviněných přesto neudělal nic k tomu, aby byly závadné soubory odstraněny, a to dokonce ani v případech, kdy k tomu byli vyzýváni. Předpoklady pro to, aby obvinění nebyli shledáni odpovědnými podle úpravy uvedené v ustanovení § 18, tedy nejsou splněny.“¹⁰⁰

Všichni obvinění byli dne 17. dubna 2009 soudem shledáni vinnými ze spoluúčasti na porušování autorských práv a odsouzeni k trestu odnětí svobody v délce jednoho roku.¹⁰¹ Obviněným byla také uložena povinnost zaplatit náhradu škody ve výši 30 miliónů švédských korun¹⁰².

Soud uvedl, že při rozhodování o druhu a výši trestu bral v potaz zejména skutečnost, že jednání obviněných mělo za následek velmi rozsáhlé zásahy do práv jiných osob. Svou roli při rozhodování sehrálo také to, že obvinění jednali organizovaně a za účelem zisku. Snížení náhrady škody z původního více než sta miliónů nárokovaného poškozenými na třicet miliónů vysvětlil soud tím, že při výpočtu výše náhrady vycházel z ceny digitálních služeb, nikoli z ceny fyzických kopií, kterou při své kalkulaci užíli poškození.

⁹⁹ Srov. ust. § 5 odst. 1 písm. b) zákona o některých službách informační společnosti.

¹⁰⁰ Viz poznámku č. 91.

¹⁰¹ Stiernstedt, J., Johansson, A. E., Söderling, F.: The Pirate Bay sentenced to one year in prison. Dostupné na: <http://www.dn.se/kultur-noje/musik/the-pirate-bay-sentenced-to-one-year-in-prison>, dne 5. 4. 2012.

¹⁰² Částka v té době odpovídající přibližně 73 miliónům korun českých.

8.2.5 Odvolací řízení

Všichni obvinění podali proti rozhodnutí soudu prvního stupně odvolání.¹⁰³ Jednání před odvolacím soudem začala probíhat v říjnu roku 2010. Jeden z obviněných, Gotfrid Swarholm, přišel vzápětí o své právo na projednání odvolání, protože se kvůli nemoci nemohl zúčastnit jednání, na kterých byla jeho účast povinná. V jeho případě tedy odvolací řízení neproběhlo, v důsledku čehož se pro něj stalo dne 14. listopadu 2011 rozhodnutí soudu prvního stupně pravomocným.¹⁰⁴ Odvolací soud vydal 26. října 2010 rozhodnutí, jímž potvrdil rozhodnutí soudu prvního stupně o vině zbývajících obviněných. V odůvodnění svého rozhodnutí odvolací soud uvedl, že se ztotožnil s právním názorem vysloveným prvostupňovým soudem, že se obvinění svým jednáním dopustili spoluúčasti na porušování autorských práv. Odvolací soud však změnil délku trestu odnětí svobody, a to z původně určeného roku na 10 měsíců (Neij), 8 měsíců (Sunde) a 4 měsíce (Lundström), a naopak rozhodl o zvýšení uložené náhrady škody z 30 na 46 miliónů švédských korun.

8.2.6 Neúspěšné dovolání a následky skončení řízení

Všichni obvinění, jichž se rozhodnutí odvolacího soudu týkalo, proti němu podali dovolání k švédskému nejvyššímu soudu. Dovolání k tomuto soudu je přípustné pouze tehdy, pokud soud shledá, že se jedná o případ, jehož rozhodnutí by mělo sloužit jako precedent důležitý pro budoucí rozhodování obecných soudů.¹⁰⁵ Po prozkoumání případu Pirate Bay nejvyšší soud dne 1. února 2012 shledal, že dovolání v této věci není přípustné, a rozhodnutí odvolacího soudu tak již nemůže být změněno.¹⁰⁶

Hudební průmysl přijal zprávu o definitivním skončení procesu s velikým povděkem. Švédský Protipirátský úřad (Antipiratbyrån) prostřednictvím svého právního poradce Henrika Ponténa zveřejnil neprodleně prohlášení, ve kterém

¹⁰³ Moyer, E.: Pirate Bay appeal falls on deaf ears. Dostupné na: http://news.cnet.com/8301-1023_3-20023915-93/pirate-bay-appeal-falls-on-deaf-ears/, dne 5. 4. 2012.

¹⁰⁴ AWOL pirate's guilty verdict comes into force. Dostupné na: <http://www.thelocal.se/36744/20111014/>, 5. 4. 2012.

¹⁰⁵ Sveriges Domstolar – The Supreme Court. Dostupné na http://www.domstol.se/templates/DV_InfoPage_2320.aspx, dne 5. 4. 2012.

¹⁰⁶ Martin, R.: Supreme Court denies Pirate Bay right to appeal. Dostupné na: <http://www.thelocal.se/38844/20120201/>, dne 5. 4. 2012.

označuje skončené řízení za zlomový bod pro další diskuse o autorském právu na internetu a uvádí, že nejvyšší soud dal jasně najevo všem, kteří se jakkoli podílejí na takové trestné činnosti, že budou čelit odpovědnosti.¹⁰⁷ Pontén dále oznámil, že Antipiratbyrån podnikne neprodleně právní kroky proti asi 150 provozovatelům služeb umožňujících protiprávní sdílení souborů, kteří mají vazby na Švédsko.

Naopak odsouzení byli z rozhodnutí nejvyššího soudu rozčarováni. Jonas Nilsson, právní zástupce Fredrika Neije, uvedl, že jestli měl být nějaký případ projednán nejvyšším soudem, byl to tento. Provozovatelé Pirate Bay bezprostředně po oznámení nepřipustnosti dovolání zveřejnili na svém blogu příspěvek¹⁰⁸ vyzývající všechny osoby sympatizující s odsouzenými k útokům proti systému, vládám a zákonům snažícím se omezit internetové pirátství.

Definitivní nezměnitelnost soudních rozhodnutí konstatujících porušování autorských práv vedla Pirate Bay k přijímání urychlených opatření, jež by měly zabránit zastavení jeho služby. Ve stejný den, kdy nejvyšší soud oznámil nepřipustnost dovolání, změnil Pirate Bay doménové jméno, pod kterým provozoval svou službu, z thepiratebay.org na thepiratebay.se.¹⁰⁹ Správcem domény nejvyššího řádu .org je společnost The Public Internet Registry se sídlem ve Spojených státech amerických, a tak zřejmě bylo cílem tohoto kroku dostat doménové jméno z dosahu amerických úřadů. K 29. únoru 2012 přešel Pirate Bay z poskytování služby vyhledávání torrentových linků na vyhledávání tzv. magnet linků, jež by, alespoň podle jeho názoru, mělo být plně v souladu s platným právem. Pirate Bay tímto fakticky odmítl zastavit svou činnost, a zahájil tak další kolo boje s institucemi usilujícími o potlačení internetového pirátství.

Teprve čas ukáže skutečnou velikost významu rozhodnutí švédských soudů, avšak zdá se být pravděpodobné, že by řízení vedené s provozovateli Pirate Bay mohlo v budoucnu sloužit jako pomůcka pro soudy ostatních zemí Evropské unie rozhodující o odpovědnosti poskytovatele služeb informační společnosti.

¹⁰⁷ Tamtéž.

¹⁰⁸ Site domain moved to .se. Dostupný na: <http://thepiratebay.se/blog>, dne 5. 4. 2012.

¹⁰⁹ Paul, I.: The Pirate Bay Switches Domains After Founders' Appeal Denied. Dostupné na: http://www.pcworld.com/article/249132/the_pirate_bay_switches_domains_after_founders_appeal_denied.html, dne 5. 4. 2012.

8.3 Megaupload

8.3.1 O službě Megaupload

Společnost Megaupload byla založena dne 21. března 2005 v Hongkongu a podnikala v oblasti file hostingu. Nejznámější a nejvyužívanější službou poskytovanou touto společností bylo obří datové úložiště provozované na stránkách s názvem megaupload.com. Tato služba umožňovala svým klientům snadno a rychle uložit soubory na servery pronajímané Megauploadem. Jakákoli jiná osoba, které byla známa internetová adresa, na níž se uložený soubor nacházel, si jej mohla stáhnout. Dalšími velmi známými službami provozovanými společností Megaupload byly například megavideo.com, umožňující nahrání videí a jejich následné sledování přímo ve webovém prohlížeči¹¹⁰, megapix.com, poskytující svým uživatelům prostor pro uložení fotografií a megaporn.com, využívaná k nahrávání a stahování pornografických materiálů. Za dobu svého fungování se megaupload.com stal třináctou nejnavštěvovanější internetovou stránkou na světě, počet jeho registrovaných uživatelů přesáhl 180 miliónů a výměna dat mezi službou a jejími uživateli obsáhla přibližně čtyři procenta veškerého internetového provozu.¹¹¹

Příjmy Megauploadu plynuly zejména z poplatků poskytnutých za předplatné prémiových účtů. Majitelům těchto účtů bylo umožněno nahrávat a stahovat data v neomezeném rozsahu. Celková výše částky vybrané na poplatcích přesahuje za dobu fungování služby 150 miliónů dolarů. Nezanedbatelný příjem měl Megaupload i z reklam umístěných na svých stránkách, které přinesly dalších více než 25 miliónů dolarů.¹¹²

8.3.2 Safe harbour

Nebylo pochyb o tom, že služby poskytované společností Megaupload jsou využívány k velmi rozsáhlému porušování autorských práv. V zájmu

¹¹⁰ Tato služba byla velmi populární i v České republice, kde byla zejména využívána k sledování zahraničních televizních seriálů.

¹¹¹ Viz bod 3 obžaloby vydané velkou porotou oblasti Východní Virginie proti provozovatelům služeb Megaupload. UNITED STATES DISTRICT COURT FOR THE EASTERN DISTRICT OF VIRGINIA. Alexandria Division. Criminal No. 1:12CR3. INDICTMENT. JANUARY 2012 TERM. Dostupné například na <http://www.scribd.com/doc/78786408/Mega-Indictment>, dne 5. 4. 2012.

¹¹² Bod 4 tamtéž.

předejití problémům s úřady Spojených států amerických se Megaupload snažil provozovat své služby v souladu s ustanovením paragrafu 512 předpisu s názvem Digital Millenium Copyright Act¹¹³ (dále v textu jako DMCA), jež upravuje podmínky, za nichž se poskytovatel nachází v takzvaném *safe harbour*¹¹⁴, a je tak zproštěn odpovědnosti za porušování autorských práv.¹¹⁵ Ve snaze splnit tyto podmínky učinil Megaupload během svého fungování množství různých opatření. Na svých stránkách zveřejnil prohlášení varující uživatele, že jakákoli data porušující práva jiných osob budou odstraněna.¹¹⁶ Od listopadu roku 2009 měl Megaupload u U. S. Copyright Office¹¹⁷ svého zástupce, jenž byl určen jako příjemce upozornění na porušování autorských práv. Společnost také zavedla „nástroj proti zneužívání“ určený pro odstraňování závadného obsahu přímo majiteli autorských práv. Megaupload dokonce začal vyjednávat se společnostmi podnikajícími v hudebním průmyslu (například s vydavatelstvím Universal Music Group) o licencování poskytovaného obsahu.

8.3.3 Vydání obžaloby, opatření FBI

Dne 19. ledna 2012 zastavila FBI na základě obžaloby vydané velkou porotou Federálního oblastního soudu pro Východní Virginii provoz všech služeb poskytovaných společnostmi Megaupload. Zmíněná obžaloba, jež byla vydána 5. ledna 2012, viní sedm osob odpovídajících za chod Megauploadu ze spáchání pěti trestných činů – spiknutí za účelem vydírání, spiknutí za účelem porušování autorských práv, spiknutí za účelem praní špinavých peněz, porušování autorských práv šířením autorsky chráněných děl a porušování autorských práv pomocí elektronických prostředků. Bezprostředně po zablokování služeb Megauploadu došlo také na žádost FBI k zadržení čtyř obviněných nacházejících se na Novém Zélandu tamní policií.

¹¹³ *Digital Millenium Copyright Act* - volně přeloženo „autorský zákon digitálního milénia“.

¹¹⁴ *Safe harbour* - bezpečný přístav.

¹¹⁵ Bod 20 a násl. obžaloby uvedené v poznámce č. 111.

¹¹⁶ Anderson, N.: Why the feds smashed Megaupload. Dostupné na: <http://arstechnica.com/tech-policy/news/2012/01/why-the-feds-smashed-megaupload.ars>, dne 5. 4. 2012.

¹¹⁷ U. S. Copyright Office - Autorskoprávní úřad Spojených států amerických.

8.3.4 Tvrzení uvedená v obžalobě

Jak je uvedeno výše, Megaupload se v zájmu zproštění se odpovědnosti za porušení autorských práv snažil splnit podmínky „Safe Harbour“ ustanovení DMCA. V bodu 20 a násl. obžaloby se uvádí, že veškerá opatření přijatá společností nejsou dostačující. Zjednodušeně lze říci, že obžaloba je shledává polovičatými a přijatými pouze naoko. Žaloba nadto vypočítává další důvody, pro které není možné, aby obvinění nebyli odpovědni: obvinění sami vědomě porušují autorská práva prostřednictvím jimi provozovaných služeb¹¹⁸, jsou si vědomi protiprávnosti materiálů uložených na jejich serverech, mají finanční prospěch z jednání porušujícího autorská práva a neodstraňují nebo neomezují přístup k materiálům, o nichž je jim známo, že porušují autorská práva.

8.3.5 Otázka pravomoci

Bezprostředně po zveřejnění obžaloby a následných zákrocích úřadů se z různých koutů světa začaly ozývat hlasy ptající se, proč by Megaupload, společnost se sídlem v Hongkongu, měla být subjektem podléhajícím americkému autorskému právu (DMCA), a na základě čeho tedy dovozuje Federální oblastní soud pro Východní Virginii svou pravomoc.¹¹⁹

Odpovědi na tyto otázky musíme hledat v obžalobě. V té jsou na více místech uváděny důvody, pro které nelze na Megaupload pohlížet pouze jako na hongkongskou společnost, jejíž služby jsou využívány, mezi jinými, také obyvateli USA. Podle obžaloby měl Megaupload pronajato více než 1000 serverů v Severní Americe, z čehož se jich více než 525 nacházelo v Ashburnu v oblasti Východní Virginie.¹²⁰ V letech 2007 - 2010 inkasoval vlastník serverů, americká společnost Carpathia Hosting, z tohoto pronájmu více jak 13 miliónů dolarů. Obžaloba poukazuje na to, že Megaupload si při úhradě nájmu serverů, již zasílal na americkou adresu, musel být vědom toho, že podniká ve Spojených státech, a vystavuje se tak jejich pravomoci.¹²¹ Obžaloba dále uvádí, že platby za prémiové účty, hlavní zdroj příjmů

¹¹⁸ Obžaloba jako příklad uvádí jednání jednoho z obviněných, Kima Dotcoma, jenž v roce 2006 šířil odkaz na nahrávku amerického umělce 50 Centa.

¹¹⁹ Anderson, N.: Explainer: How can the US seize a „Hong Kong site“ like Megaupload? Dostupné na: <http://arstechnica.com/tech-policy/news/2012/01/explainer-how-can-the-us-seize-a-hong-kong-site-like-megaupload.ars>, dne 5. 4. 2012.

¹²⁰ Bod 38 obžaloby uvedené v poznámce č. 111.

¹²¹ Viz poznámku č. 119.

Megauploadu, byly zasílány prostřednictvím služby PayPal, jejímž provozovatelem je společnost se sídlem v USA.¹²²

Skutečnosti, že k porušování autorských práv docházelo na serverech umístěných ve Virginii, úhrada nájmu těchto serverů byla zasílána do Virginie a provozovatel platebního systému, prostřednictvím něhož Megaupload získával prostředky, má sídlo ve Spojených státech, tedy podle obžaloby zakládají pravomoc východovirinijského soudu.¹²³

Na základě výše uvedených skutečností o společnosti Megaupload lze konstatovat, že se v jejím případě skutečně nejedná o běžnou hongkongskou společnost, jež, shodou okolností, podniká i na území Spojených států. Argumenty pro uplatnění pravomoci virginského soudu poskytnuté obžalobou se však některým právníkům nezdají šťastné. Například Jennifer Granicková, odbornice na autorské právo ze Stanfordovy univerzity, si klade otázku, zda každý, kdo si pronajímá servery nacházející se v oblasti Východní Virginie či využívá služeb PayPalu, spadá pod pravomoc Spojených států amerických.¹²⁴ Granicková shledává toto pojetí pravomoci příliš širokým a očekává, že bude v průběhu řízení vážně zpochybněno.

8.3.6 Následky zásahu proti společnosti Megaupload

Pro oblast datových úložišť znamenalo zablokování Megauploadu velikou ránu. Každý poskytovatel volného prostoru se náhle začal obávat možných následků, které by pro něj provozování těchto služeb mohlo mít. Během velmi krátké doby přijaly mnohé společnosti opatření mající za cíl vyhovět předpisům upravujícím poskytování file hostingových služeb. Rozsah těchto opatření se u jednotlivých poskytovatelů velmi liší.

Například hojně využívaná úložiště Fileserve a Filesonic upravila provoz svých stránek tak, aby si každý uživatel mohl stáhnout pouze soubory, které na jejich servery sám nahrál.¹²⁵ Taková omezení jistě povedou k zastavení šíření obsahu porušujícího autorská práva, avšak zároveň bude mít jejich

¹²² Bod 41 obžaloby uvedené v poznámce č. 111.

¹²³ Viz poznámku č. 119.

¹²⁴ Granick, J.: MEGAUPLOAD: A LOT LESS GUILTY THAN YOU THINK. Dostupné na: <http://cyberlaw.stanford.edu/node/6795>, dne 5. 4. 2012.

¹²⁵ Coldewey, D.: Megaupload Bust Causes Cyberlocker Panic – But It's Only Temporary. Dostupné na: <http://techcrunch.com/2012/01/23/megaupload-bust-causes-cyberlocker-panic-but-its-only-temporary/>, dne 5. 4. 2012.

zavedení za následek hromadnou ztrátu uživatelů, čímž dojde k faktickému zániku těchto úložišť. Oproti tomu poskytovatel volného prostoru Uploaded.to přišel se vsutku zajímavým řešením, když za účelem předejití problémům s úřady Spojených států amerických znemožnil komukoli s IP adresou této země připojit se na své stránky. Některé poskytovatele file hostingových služeb však zákrok proti Megauploadu nijak neznervóznil. Například společnost RapidShare AG, provozovatel velmi známého datového úložiště RapidShare, přišla krátce po zablokování Megauploadu s prohlášením¹²⁶, ve kterém uklidňuje uživatele své služby a odmítá upravovat způsob jejího poskytování. RapidShare AG nevidí důvod pro přijetí jakýchkoli opatření, protože je dle svých vlastních slov transparentní společností, jež má na rozdíl od Megauploadu skutečné sídlo na shodné adrese se zapsaným a vždy byla provozována pod původním jménem, aniž by užívala služeb jakýchkoli anonymních zprostředkovatelů.

V současné době, kdy od zásahu proti Megauploadu uběhlo pouhých pár měsíců, je v oblasti poskytování file hostingových služeb stále přítomna značná nejistota. Všechny osoby, jež mají s datovými úložišti co do činění, od poskytovatelů prostoru po jednotlivé uživatele těchto služeb, budou s napětím vyhlížet výsledek soudního řízení s provozovateli Megauploadu. Dá se očekávat, že v případě jejich odsouzení a tvrdého postižení by poskytování file hostingových služeb už nikdy nebylo tak snadné jako dříve a společnosti by musely přijímat tvrdá opatření mající za cíl zabránit šíření nelegálního obsahu. Naopak shledání provozovatelů Megauploadu nevinnými by bylo vážnou ranou pro všechny, kteří bojují proti porušování autorských práv na internetu, a na jistou dobu by mohlo vyvolat dojem malé postižitelnosti internetových úložišť. S ohledem na tyto skutečnosti je tak zřejmá důležitost tohoto soudního řízení pro další vývoj jak internetového pirátství, tak boje s ním, a to nejen ve Spojených státech, ale na celém světě.

¹²⁶ Dostupné na: <https://www.facebook.com/RapidShare/posts/324282937615809>, dne 5. 4. 2012.

9 ZÁKON HADOPI

V této kapitole se věnuji zákonu HADOPI¹²⁷, průkopnické a kontroverzní francouzské normě v oblasti boje s internetovým pirátstvím, již nechala sepsat francouzská vláda a v květnu 2009 byla přijata Národním shromážděním a Senátem. Význam tohoto předpisu spočívá především v tom, že v budoucnu zřejmě poslouží za vzor zákonodárcům mnoha dalších zemí.

9.1 Co zákonu HADOPI předcházelo

V období před přijetím zákona bylo internetové pirátství ve Francii na strmém vzestupu. Podle dat uveřejněných v Olivennesově zprávě¹²⁸, jejíž vznik bude dále v textu popisován, klesly během let 2003 – 2007 francouzskému hudebnímu průmyslu prodeje i celkové zisky o 50 procent, počet zaměstnanců nahrávacích společností se snížil o 30 procent a počet smluv, které byly každý rok podepsány s novými umělci, spadl o 40 procent. Celková škoda způsobená francouzskému zábavnímu průmyslu internetovým pirátstvím byla jen za rok 2007 odhadnuta na 1,2 miliardy eur, což mělo za následek ztrátu přibližně 5.000 pracovních míst.

Ve snaze nalézt nové prostředky v boji s pirátstvím pověřila 5. září 2007¹²⁹ francouzská ministryně kultury Christine Albanelová generálního ředitele společnosti Fnac¹³⁰ Denise Olivennese vedením vyjednávání se zástupci zábavního průmyslu, poskytovateli internetového připojení a sdružení spotřebitelů. Cílem tohoto vyjednávání bylo nalezení takového postupu boje s internetovým pirátstvím, se kterým by souhlasily všechny uvedené druhy subjektů a který by byl uplatnitelný v širokém měřítku.

¹²⁷ HADOPI je zkratka názvu úřadu, jenž je tímto zákonem založen: *Haute Autorité pour la Diffusion des Oeuvres et la Protection des droits sur Internet* - „Nejvyšší úřad pro šíření děl a ochranu práv na internetu“.

¹²⁸ LE DEVELOPPEMENT ET LA PROTECTION DES OEUVRES CULTURELLES SUR LES NOUVEAUX RESEAUX. Dostupná na: <http://www.culture.gouv.fr/culture/actualites/conferen/albanel/rapportolivennes231107.pdf>, dne 20. 8. 2011.

¹²⁹ Blocman, A.: Government Becomes Involved in Combating Unlawful Downloading. Dostupné na: <http://merlin.obs.coe.int/iris/2007/9/article18.en.html>, dne 18. 9. 2011.

¹³⁰ Mezinárodní řetězec prodejen s nahrávkami, knihami a počítačovými hrami se sídlem ve Francii.

Dle Elysejské dohody měly doposud společnosti zastupující autory jedinou možnost obrany proti ilegálnímu sdílení dat – podání trestního oznámení kvůli porušení autorských práv a následovné uplatnění nároků v trestním řízení. Tresty hrozící za takovou činnost však zákon stanovil natolik vysoké (až tři roky vězení a pokuta do výše 300.000 €), že by bylo nepředstavitelné postupovat tímto způsobem masově proti všem pirátům. Při jednáních se došlo k řešení v podobě postupu „tříkrát a dost“. Nutností by byl vznik úřadu, jenž by tuto oblast spravoval. Proces boje s pirátstvím by nyní byl rozdělen na dvě fáze – preventivní a sankční. Preventivní fáze by spočívala ve varováních, které by osobě byly zaslány v případě zjištěného porušení autorských práv. Při prvním provinění varování první, při zjištění opětovného porušení varování druhé. V případě, že by osoba pokračovala v takové činnosti i po obdržení druhého varování, přišla by na řadu fáze sankční. V představách jednajících stran by potrestání porušitele spočívalo v jeho odpojení od internetu na období jednoho měsíce až roku. Jednající se v textu Zprávy obšírně vyjádřili i k souladu takového způsobu trestání s ústavními normami, protože tušili jeho problematičnost.

Dne 23. listopadu 2007 proběhlo v Elysejském paláci slavnostní zveřejnění výsledného textu prezentovaného jako Olivennesova zpráva.¹³¹ Přítomen byl i prezident Sarkozy, velký zastánce tvrdého boje s pirátstvím, a 40 zástupců subjektů z oblastí zábavního průmyslu, poskytovatelů připojení a ochrany spotřebitelů. Tito zástupci po zveřejnění Olivennesovy zprávy vyjádřili svůj souhlas s ní tím, že podepsali krátké prohlášení, které je nyní známo jako Elysejská dohoda.

Z poznatků a závěrů Olivennesovy zprávy vycházela vláda, když nechávala sepsat návrh zákona HADOPI. Za hlavní cíle nově vznikajícího zákona byly stanoveny zejména tyto: zavedení systému stupňované odezvy, lepší prevence pirátství a zvýšení dostupnosti legálně stahovatelného obsahu.

9.2 Průběh přijetí zákona HADOPI¹³²

- Francouzská vláda předložila návrh zákona Senátu 18. června 2008.

¹³¹ de la Perle, J. E.: Le rapport Olivennes contre le piratage remis à l'Elysée. Dostupné na: <http://www.referencement-internet-web.com/13258-Olivennes-piratage.html>, dne 18. 9. 2011.

¹³² S použitím http://fr.wikipedia.org/wiki/Loi_Cr%C3%A9ation_et_Internet, dostupné dne 18. 9. 2011.

- Dne 23. října 2008 vláda v zájmu zkrácení doby projednávání prohlásila přijetí zákona HADOPI za naléhavou záležitost a rozhodla o zkrácení legislativního procesu na jedno čtení v každé z komor Parlamentu podle článku 45 Francouzské ústavy.
- Návrh zákona byl 30. října 2008 jednomyslně přijat Senátem při prvním čtení.
- Dne 11. března 2009 byl návrh přednesen Národnímu shromáždění, které ho vzápětí pozměnilo. Pozměněnou verzi Shromáždění přijalo 2. dubna 2009.
- Kvůli přijetí dvou odlišných textů zákona Národním shromážděním a Senátem byla 7. dubna 2009 ustavena parlamentní komise složená ze sedmi členů Senátu a sedmi členů Shromáždění, jež byla pověřena vytvořením jediného textu zákona, o kterém by bez dalšího projednávání obě komory hlasovaly.
- Výsledný text byl 9. dubna 2009 jednomyslně přijat Senátem. Stejného dne rozhodlo Národní shromáždění o jeho nepřijetí, když pro návrh se vyslovilo 15 poslanců a proti 21. Tento velmi nízký počet hlasujících byl způsoben zejména úmyslnou absencí socialistických poslanců.
- Dne 29. dubna 2009 byl návrh opět předložen Národnímu shromáždění. Při projednávání poslanci učinili na 500 pozměňovacích návrhů, většina jich však byla zamítnuta.
- Pozměněný návrh byl 12. května 2009 Shromážděním přijat poměrem hlasů 296 ku 233. Všichni přítomní socialisté se vyslovili proti návrhu s výjimkou jediného.
- Senát hlasoval o textu přijatém Národním shromážděním v den následující - 13. května 2009. Návrh byl přijat poměrem 189 ku 14, všichni socialističtí poslanci se až na jediného zdrželi hlasování.
- Dne 17. května 2009 napadli někteří poslanci Národního shromáždění zákon před Ústavní radou a požadovali posouzení jeho souladu s Ústavou.
- Ústavní rada 10. června 2009 prohlásila hlavní části zákona za protiústavní, čímž by se tento stal nepoužitelným. Rada shledala, že je zákon (nyní znám jako tzv. HADOPI 1) v rozporu s Deklarací práv

člověka a občana z roku 1789 – konkrétně s ustanoveními o presumpci nevin, dělbě moci a svobodě slova.

- Dne 22. října 2009 Ústavní rada schválila pozměněnou verzi zákona HADOPI (tzv. HADOPI 2), ve které je ustanoveno, že rozhodování o zákazu přístupu jednotlivce k internetu přísluší soudu, nikoli pouze Úřadu HADOPI. Jinak se však pozměněná verze od té původní příliš neliší.
- V říjnu 2010 začíná Úřad HADOPI zasílat první varování.

9.3 Úřad HADOPI

Na základě tohoto zákona vznikl úřad nazvaný HADOPI (dále jen Úřad), který je nadán pravomocí kontrolovat chování uživatelů na internetu. V čele Úřadu stojí devítičlenná rada, do které jsou tři členové jmenováni vládou, dva zákonodárnými sbory, tři soudními orgány a jeden Nejvyšší radou literárního a uměleckého vlastnictví (*Conseil supérieur de la propriété littéraire et artistique*), což je rada vlády odpovědná ministru kultury.

9.4 Systém tří úderů

Podle článku 336 odstavce 3 francouzského zákona o duševním vlastnictví mají jednotliví „internetoví předplatitelé“ (osoba, na kterou je dané připojení k internetu u ISP¹³³ vedeno) povinnost zajistit, aby jejich připojení nebylo užíváno k rozmnožování či sdělování díla veřejnosti bez předchozího souhlasu nositele autorských práv (takzvaná povinnost dohledu).

Jak uvádí Sroussi (2009), samotný postup tří úderů proti osobám, které porušily povinnost dohledu nad svým připojením je ustanoven v článku 331 odst. 26 výše zmíněného zákona.

První úder – Pokud se Úřad důvodně domnívá, že vlastník konkrétní IP adresy porušil povinnost dohlížet nad svým připojením, má právo vyžádat si u poskytovatele připojení detaily ohledně osoby tohoto držitele a také nařídít poskytovateli, aby porušiteli elektronicky (e-mailem) zaslal „doporučení“. V tomto prvním varování je připomenuta povinnost dohledu nad připojením a upozorňováno na možné důsledky v případě dalších porušení.

¹³³ ISP – *Internet Service Provider* – v češtině „poskytovatel internetového připojení“.

Nadto doporučení obsahuje i popis způsobů, jak si lze díla opatřit legálně, návody, jak lépe zabezpečit své připojení k internetu a výčet negativních důsledků nezákonného stahování na uměleckou oblast.

Druhý úder – V případě, že během 6 měsíců následujících po odeslání prvního varování dojde ze stejné IP adresy k opětovnému porušení povinnosti dohlížet, zašle Úřad (znovu prostřednictvím ISP) porušiteli varování druhé. Obsahově jsou obě doporučení totožná, na rozdíl od prvního je však druhé varování zasláno nejen e-mailem, ale i doporučeným dopisem.

Třetí úder – Poslední úder již neplní funkci preventivní, ale sankční. Je upraven v článku 331 odst. 27 francouzského zákona o duševním vlastnictví a spočívá v odpojení osoby od internetu. Třetí úder lze uplatnit proti porušitelům, jimž bylo zasláno druhé varování a během doby jednoho roku po jeho doručení došlo z jejich IP adresy k další nelegální činnosti. Výkon tohoto úderu již nespočívá na Úřadu, ale díky výše zmiňovanému rozhodnutí francouzské Ústavní rady byl přesunut do systému trestního soudnictví.

Státní zástupce po bližším prozkoumání věci rozhodne, zda porušitele obžaluje pro trestný čin porušování autorského práva. Tresty, které pirátům dříve za tento trestný čin hrozily (pokuta až do výše 300.000 € a odnětí svobody do tří let), byly zákonem HADOPI doplněny o alternativu v podobě odpojení od internetu až na dobu jednoho roku. Státní zástupce má při svém postupu na výběr, zda nechá soud rozhodovat ve zkráceném řízení nebo bude požadovat projednání věci v hlavním líčení. Zkrácené řízení probíhá před soudem bez slyšení stran a trest se ukládá trestním příkazem. Odnětí svobody hrozí v tomto řízení pouze do výše 1 roku, zbylé dva tresty lze uložit v maximální výši. Obviněný může proti vydanému trestnímu příkazu podat odpor, a tím nechat věc projednat v hlavním líčení. V případě zkráceného i klasického řízení rozhoduje ve věci senát složený z jednoho soudce.

Potrestání odpojením od internetu však nehrozí pouze při prokázaném spáchání uvedeného trestného činu, ale i při tzv. „hrubé nedbalosti“. Ta spočívá v tom, že, ačkoli vlastník IP adresy se sám žádného ilegálního sdílení nedopustil, svým opomenutím umožnil, aby k takovému jednání z jeho internetového připojení docházelo. Tím porušil výše zmíněnou povinnost dohledu podle čl. 331 odst. 26 zákona o duševním vlastnictví a hrozí mu tak odpojení od internetu až na dobu jednoho měsíce a pokuta do výše 1.500 €.

Trest odpojení od internetu spočívá v tom, že osobě, které byl uložen, je přerušeno stávající připojení a zároveň je jí zakázáno si připojení smluvit s jiným poskytovatelem. Během doby zákazu je osoba povinna pokračovat v placení poplatku za připojení svému dosavadnímu ISP.

9.5 HADOPI v praxi

V červenci 2011, po přibližně devíti měsících od okamžiku, kdy zahájil rozesílání varovných e-mailů, uveřejnil úřad HADOPI čísla týkající se jeho činnosti.¹³⁴

Za uplynulou dobu blíže sledoval pohyb dat na 18 milionech francouzských IP adres, rozeslal 470.000 mailů s prvním varováním a 20.000 doporučených dopisů s varováním druhým. Asi deset osob, které zřejmě ignorovaly i druhé varování a na jejich IP adresách docházelo k další nelegální činnosti, bylo Úřadem předvoláno k podání vysvětlení. Dosud nebyl nikdo potrestán odpojením od internetu.

9.6 Třikrát a dost - i v ČR?

Francouzský převratný způsob právní úpravy by se mohl stát v budoucnu v oblasti boje s pirátstvím evropským trendem. Pohružka odpojením je totiž pro některé osoby jistě natolik závažná, že, když už s ilegální činností na internetu přímo neskončí, mohli by alespoň začít o následcích svého jednání více přemýšlet a omezit ho. Proto je na systém třikrát a dost v jistých kruzích nahlíženo jako na prostředek vedoucí k záchraně uvadajícího zábavního průmyslu.

Na druhé straně však nelze nevidět jistou kontroverznost takové úpravy. Proti jejímu přijetí by se zřejmě, podobně jako se tomu stalo ve Francii, postavily skupiny ochránců lidských práv namítající zásahy zejména do oblasti soukromí. Co se týče České republiky, takřka určitě by se ke slovu dostal Ústavní soud a bylo by na něm rozhodnout, zda je takový způsob boje s pirátstvím v souladu s ústavním pořádkem.

¹³⁴ French downloaders face government grilling. Dostupné na <http://www.bbc.co.uk/news/technology-14294517>, dne 18. 9. 2011.

Že i v České republice je o směřování k podobné úpravě jistý zájem a živě se o něm diskutuje, dokládá schůzka ministra kultury Jiřího Bessera, hudebníka Miroslava Žbirky a generálního ředitele Universal Music Group pro Českou republiku Tomáše Filipa z přelomu let 2010 a 2011.¹³⁵ Na této schůzce byl ministr blíže seznámen s problematikou internetového pirátství, jeho dopadů na hudební průmysl a přesvědčován o potřebě přísnější právní úpravy boje s pirátstvím. Za vzor by měl sloužit právě francouzský zákon HADOPI.

Zatím jsou však podobná vyjednávání teprve na svém začátku a nelze tedy předjímat, zda se tímto směrem bude Česká republika skutečně ubírat. Do budoucna bude zřejmě velmi záležet na fungování francouzské úpravy v praxi – pokud se ukáže účinnou, neuplyne zřejmě dlouhá doba a v České republice se dočkáme podobné.

¹³⁵ Kreč, L.: Třikrát a dost. Vydavatelé chtějí trestat "piráty" po vzoru Francie. Dostupné na: <http://zpravy.ihned.cz/cesko/c1-49553910-trikrat-a-dost-vydavatele-chteji-trestat-piraty-po-vzoru-francie>, dne 18. 9. 2011.

10 ZÁVĚR

Během psaní této práce jsem se utvrdil v názoru, že internetové pirátství je pro autory děl skutečně závažným problémem a nic nenasvědčuje tomu, že by v této oblasti mohlo v nejbližší době dojít k nějaké výrazné změně.

Česká společnost pohlíží na porušování práv autorů nikoliv jako na nežádoucí, odsouzeníhodný jev, ale jako na činnost, jež je obhajitelná, pochopitelná a při stávajících cenách například hudebních alb dokonce i nevyhnutelná. Současná mladá generace nechápe, proč by měla komukoli platit za legální stažení několika písniček, když si je může, pouze na jiné internetové adrese, stáhnout zdarma.

Obávám se však, že přijímání nové právní úpravy inspirované kupříkladu zákonem HADOPI by nemělo nějaký významnější efekt, pokud by zároveň nedošlo i ke změně ve smýšlení lidí. Tvrdší a hromadněji uplatňovaný postih pirátů by totiž dle mého vedl jen k využívání jiných technologií, jež by pirátům umožňovaly být stále o onen pověstný krok vpředu, a fakticky by se toho v oblasti porušování autorských práv prostřednictvím internetu příliš nezměnilo. Jedinou skutečně efektivní cestu vidím nikoli v pouhé represí, ale i ve smysluplné osvětě a ve způsobech distribuce bližších internetovým uživatelům.

Zůstává však otázkou, zda přesvědčení o „právu“ na bezplatný přístup k autorským dílům není v lidech natolik zakořeněno, že na něm už nepůjde nic změnit.

POUŽITÁ LITERATURA

Právní předpisy

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/31/ES ze dne 8. června 2000 o některých právních aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronického obchodu, na vnitřním trhu („směrnice o elektronickém obchodu“).

Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim.

Zákon č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti, ve znění pozdějších předpisů.

Odborná literatura

ČERMÁK, J. Internet a autorské právo. Praha : Linde, 2003.

SMEJKAL, V. a kol. Právo informačních a telekomunikačních systémů. 2., aktualiz. a rozš.vyd. Praha : C. H. Beck, 2007.

TELEC, I., TŮMA, P. Autorský zákon: komentář. Praha : C. H. Beck, 2007.

Periodika

Sroussi, G. (2009): France - The Hadopi Law and France's Controversial Fight Against Piracy. In Linklaters: Technology, Media & Telecommunications, issue 52 (october 2009), s. 12-16.

Judikatura

Rozsudek velkého senátu Evropského soudního dvora ve věci C-324/09 (L'Oréal SA a další proti eBay International AG a další) ze dne 12. Července 2011.

UNITED STATES DISTRICT COURT FOR THE EASTERN DISTRICT OF VIRGINIA. Alexandria Division. Criminal No. 1:12CR3. INDICTMENT. JANUARY 2012 TERM.

UNITED STATES DISTRICT COURT NORTHERN DISTRICT OF CALIFORNIA. No. C 99-05183 MHP, MDL No. C 00-1369 MHP. ORDER. Dated: March ____, 2001.

UNITED STATES DISTRICT COURT SOUTHERN DISTRICT OF CALIFORNIA. CASE NO. 09-CV-2596 H (WMC). ORDER DENYING PLAINTIFF'S MOTION FOR PRELIMINARY INJUNCTION. DATED: May 18, 2010.

Internetové odkazy

A & M Records vs. Napster. Dostupné na: <http://copyright.laws.com/famous-cases>, 5. 4. 2012.

Andreson, N.: Explainer: How can the US seize a „Hong Kong site“ like Megaupload? Dostupné na: <http://arstechnica.com/tech-policy/news/2012/01/explainer-how-can-the-us-seize-a-hong-kong-site-like-megaupload.ars>, dne 5. 4. 2012.

Anderson, N.: Why the feds smashed Megaupload. Dostupné na: <http://arstechnica.com/tech-policy/news/2012/01/why-the-feds-smashed-megaupload.ars>, dne 5. 4. 2012.

Ante, S. E.: Inside Napster. Dostupné na http://www.businessweek.com/2000/00_33/b3694001.htm, dne 5. 4. 2012.

AWOL pirate's guilty verdict comes into force. Dostupné na: <http://www.thelocal.se/36744/20111014/>, 5. 4. 2012.

Bassett, J. E. (2010): UNANSWERED ARRRRGUMENTS AFTER THE PIRATE BAY TRIAL: DROPPING SAIL IN THE SAFE HARBORS OF THE EU ELECTRONIC COMMERCE DIRECTIVE. In NORTH CAROLINA JOURNAL OF LAW & TECHNOLOGY. VOLUME 12, ISSUE 1: FALL 2010, s. 67 – 98. Dostupné na:

- http://www.ncjolt.org/sites/default/files/Bassett_JE_Win_v12i1_67_98.pdf,
dne 5. 4. 2012.
- BEST of all hubs CZ: Pravidla hubu CZ. Dostupné na:
<http://www.bestofallhub.com/Pravidla.php>, dne 5. 4. 2012.
- BitTorrent Giant BTjunkie Shuts Down For Good. Dostupné na
<http://torrentfreak.com/btjunkie-shuts-down-for-good-120206>, dne 5. 4.
2012.
- Blocman, A.: Government Becomes Involved in Combating Unlawful
Downloading. Dostupné na:
<http://merlin.obs.coe.int/iris/2007/9/article18.en.html>, dne 18. 9. 2011.
- Coldewey, D.: Megaupload Bust Causes Cyberlocker Panic – But It’s Only
Temporary. Dostupné na: <http://techcrunch.com/2012/01/23/megaupload-bust-causes-cyberlocker-panic-but-its-only-temporary/>, dne 5. 4. 2012.
- Crews, K. D.: Case Summary, A&M Records, Inc. v. Napster, Inc.:
Implications for the Digital Music Library. Dostupné na
<http://www.dml.indiana.edu/pdf/AnalysisOfNapsterDecision.pdf>, dne 5. 4.
2012.
- de la Perle, J. E.: Le rapport Olivennes contre le piratage remis à l’Elysée.
Dostupné na: <http://www.referencement-internet-web.com/13258-Olivennes-piratage.html>, dne 18. 9. 2011.
- Dear RapidShare... | Facebook. Dostupné na:
<https://www.facebook.com/RapidShare/posts/324282937615809>, 5. 4.
2012.
- Digital Music Report 2012. Dostupné na:
<http://www.ifpi.org/content/library/DMR2012.pdf>, dne 5. 4. 2012.
- French downloaders face government grilling. Dostupné na:
<http://www.bbc.co.uk/news/technology-14294517>, dne 18. 9. 2011.
- Granick, J.: MEGAUPLOAD: A LOT LESS GUILTY THAN YOU THINK.
Dostupné na: <http://cyberlaw.stanford.edu/node/6795>, dne 5. 4. 2012.
- LE DEVELOPPEMENT ET LA PROTECTION DES OEUVRES
CULTURELLES SUR LES NOUVEAUX RESEAUX. Dostupná na:
<http://www.culture.gouv.fr/culture/actualites/conferen/albanel/rapportolivennes231107.pdf>, dne 20. 8. 2011.

- Jakým způsobem jsou domácnosti v ČR připojeny k internetu? Dostupné na: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/jakym_zpusobem_jsou_domacnosti_v_cr_pripojeny_k_internetu, dne 5. 4. 2012.
- Kovalík, J.: První velká žaloba kvůli pirátství: Ulož.to čeká soud. Dostupné na: <http://datarama.aktualne.centrum.cz/clanek.phtml?id=718117>, dne 5. 4. 2012.
- Kreč, L.: Třikrát a dost. Vydavatelé chtějí trestat "piráty" po vzoru Francie. Dostupné na: <http://zpravy.ihned.cz/cesko/c1-49553910-trikrat-a-dost-vydavatele-chteji-trestat-piraty-po-vzoru-francie>, dne 18. 9. 2011.
- LE DEVELOPPEMENT ET LA PROTECTION DES OEUVRES CULTURELLES SUR LES NOUVEAUX RESEAUX. Dostupná na: <http://www.culture.gouv.fr/culture/actualites/conferen/albanel/rapportolivenes231107.pdf>, dne 20. 8. 2011.
- Libbenga, J.: The Pirate Bay admits links with right-wing benefactor. Dostupné na: http://www.theregister.co.uk/2007/05/07/pirate_bay_accepted_right_wing_money/, dne 5. 4. 2012.
- Loi Création et Internet – Wikipédia. Dostupné na: http://fr.wikipedia.org/wiki/Loi_Cr%C3%A9ation_et_Internet, dne 5. 4. 2012.
- Markéta Prchalová — Chat s osobností — Česká televize. Dostupné na: <http://www.ceskatelevize.cz/chat/chat.php?id=571>, dne 5. 4. 2012.
- Martin, R.: Supreme Court denies Pirate Bay right to appeal. Dostupné na: <http://www.thelocal.se/38844/20120201/>, dne 5. 4. 2012.
- Menta, R.: RIAA Sues Music Startup Napster for \$20 Billion. Dostupné na: <http://www.mp3newswire.net/stories/napster.html>, dne 5. 4. 2012.
- Moyer, E.: Pirate Bay appeal falls on deaf ears. Dostupné na: http://news.cnet.com/8301-1023_3-20023915-93/pirate-bay-appeal-falls-on-deaf-ears/, dne 5. 4. 2012.
- NAPSTER HISTORY. Dostupné na: http://www.wiwi.uni-frankfurt.de/erp/pdf/Napster_History.pdf, dne 5. 4. 2012.
- Paul, I.: The Pirate Bay Switches Domains After Founders' Appeal Denied. Dostupné na:

- http://www.pcworld.com/article/249132/the_pirate_bay_switches_domains_after_founders_appeal_denied.html, dne 5. 4. 2012.
- Pirate Bay hit with legal action. Dostupné na: <http://news.bbc.co.uk/2/hi/technology/7219802.stm>, dne 5. 4. 2012.
- Price, D.: The State of Digital Piracy. Dostupné na: http://www.teamlightbulb.com/Broadband/Price_Evisional.pdf, dne 5. 4. 2012.
- Site domain moved to .se. Dostupné na: <http://thepiratebay.se/blog>, dne 5. 4. 2012.
- Stiernstedt, J., Johansson, A. E., Söderling, F.: The Pirate Bay sentenced to one year in prison. Dostupné na: <http://www.dn.se/kultur-noje/musik/the-pirate-bay-sentenced-to-one-year-in-prison>, dne 5. 4. 2012.
- Sveriges Domstolar – The Supreme Court. Dostupné na http://www.domstol.se/templates/DV_InfoPage_2320.aspx, dne. 5. 4. 2012.
- Topka, P.: Napster, Kazaa, Grokster - významné spory ohledně peer-to-peer sítí v zahraničí. Dostupné na: <http://www.itpravo.cz/index.shtml?x=1931571>, dne 5. 4. 2012.
- Torrent Piece Size – VuzeWiki. Dostupné na: http://wiki.vuze.com/w/Torrent_Piece_Size, dne 5. 4. 2012.
- VIEWS - What is piracy? Dostupné na: http://www.ifpi.org/content/section_views/what_is_piracy.html, dne 5. 4. 2012.
- Všeobecné smluvní podmínky užívání služeb poskytovaných společností +Nodus Technologies spol. s r. o. na serveru Ulož.to. Dostupné na: <http://img.uloz.to/podminky.pdf>, dne 5. 4. 2012.
- World Internet Usage Statistics News and World Population Stats. Dostupné na: <http://www.internetworldstats.com/stats.htm>, dne 5. 4. 2012.

SUMMARY

The main objective of this thesis is to describe the Internet piracy phenomenon and to define responsibility of individuals for copyright violations on the Internet from the view of valid Czech legislation. In order to prevent Internet piracy, countries are pushed to swiftly react on continuous development of new technologies used by pirates – these efforts of individual countries are described in several chapters of this thesis that are exploring the most significant court rulings. These rulings have or may eventually have impact on the legislation or approach to the piracy of other countries.

This thesis consists of ten chapters.

First chapter gives an introduction to the Internet piracy problem. It claims that copyright violation on the Internet might nowadays be the most common unlawful deed.

Second chapter provides definitions of three terms which are later frequently used in the thesis. These terms are: work of authorship, Internet, Internet piracy.

Third chapter explores copyright and its content (personal and economic rights of the author).

Next chapter analyses the legal means of protection of the work of authorship. These means are provided by various areas of law (copyright law, administrative law, criminal law etc.).

Fifth chapter explains functioning of peer-to-peer networks which are used by pirates to transfer data.

Sixth chapter describes how do file hosting services work.

Seventh chapter investigates responsibility of information society services, primarily responsibility of file hosting services.

Eighth chapter explores three legal cases that are internationally important in the Internet piracy area. These cases are: Napster, Pirate Bay and Megaupload.

Ninth chapter analyses French HADOPI law which was enacted in 2009. This revolutionary law can serve as a model for other countries which are looking for new ways to fight Internet piracy.

The last chapter states the importance of the efforts to change minds of people who are infringing copyright.

PŘÍLOHY

Výňatek z pravidel hubu Best of all hubs

3. Nepřipouštíme a nepodporujeme šíření "warezu" ani prací či děl chráněných autorským zákonem či odpovídající části mezinárodního práva a nebo práva EU. Hub pouze odkazuje na nalezené výsledky zadaného hledání uživatelem a nemá s případným nelegálním sdílením a stahováním nic do činění. Pokud se kterýkoliv uživatel účastní sdílení či stahování nelegálních dat, přijímá tím veškerou odpovědnost za své konání.

4. Za jakékoliv přenosy dat s využitím tohoto hubu odpovídají uživatelé. Hub, admin a ani jeho operátoři nezodpovídají za přenosy uskutečňované mezi uživateli.

5. Nejste oprávněni vstupovat na hub, pokud jste jakkoliv spojeni s, reprezentujete nebo navštěvujete tento hub z pověření:

(1) Jakékoliv právní instituce

(2) Jakékoliv softwarové firmy

6. Minimální limit sdílených dat pro vstup na hub je pro VIP 0GB, ostatní 5GB.

8. Zakázáno sdílet:

*f) samostatné soubory, nebo kombinace souborů obsahující: distribuce linuxu, demoverze programů a her, trailery z her (videozaznamy), přednášky, samostatné obrazy CD/DVD časopisů a jiná data tohoto typu - upozornění a 5 minut na opravu - 24 hodin BAN
Dovoleno sdílení souboru pravidla 8f v případě, že sdílíte i jiná data ve velikosti 50% minimálního sdílení dle pravidla 6 => v případě, že minimální sdílení je 5GB, stačí nasdílet k datům dle pravidla 8f 2,5GB jiných dat vyhovujícím pravidlům - viz. poznámka na konci této stránky.*

Poznámka k pravidlu 8f: Mnoho uživatelů využívá tyto typy souborů k dosdílení malého počtu dat, což je v pořádku, pokud nabídne nějaké různorodější sdílení. Existuje plno volně šířitelných dat, která jsou uživatelům volně šířitelná a která nepodléhají autorskému právu. Toto pravidlo je takovým malým opatřením, aby uživatele sdíleli více věcí, než

jenom nějaké XGB soubory, které díky své velikosti moc uživatelů stahovat nebude, protože by si vyčerpali limit měsíčně stažených dat (FUP). Proto bychom tímto pravidlem rádi, aby uživatelé sdíleli i nějaké jiné freeware soubory a udělali tak ze svého sdílení něco více, než jenom nějaké výše zmiňované XGB soubory.

KLÍČOVÁ SLOVA

- Autorské právo
- Internet
- Pirátství

KEY WORDS

- Copyright
- Internet
- Piracy